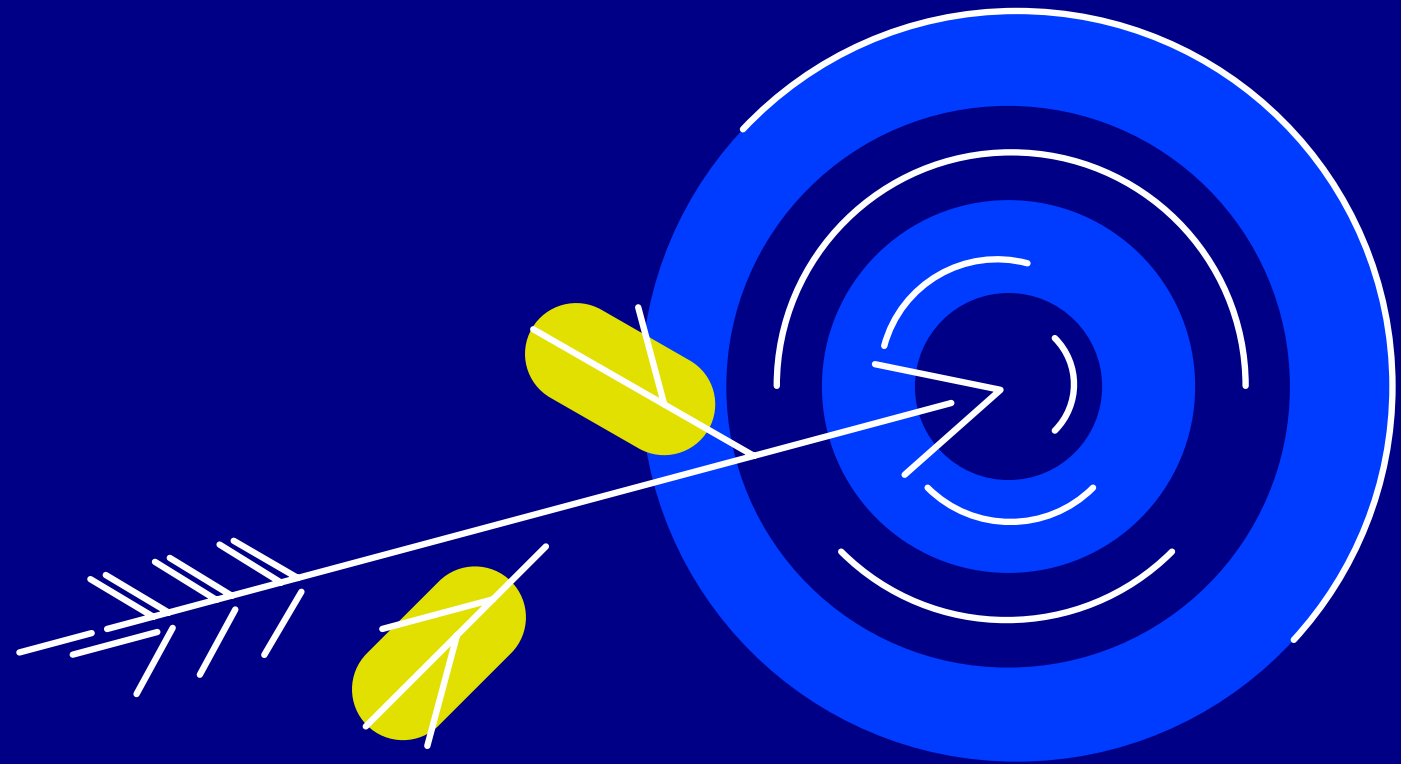

Konverentsi- delegaatide küsitluse tulemused

Veebruar 2025

Tellija ja esitluse koostaja: Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus

Küsitluse tegi: RAIT Faktum OÜ

Konverentsideleagaatide küsitluse eesmärk ja korraldus

- + **EESMÄRK JA TAUST:** Rahvusvahelistel konverentsidel on turismis oluline majanduslik mõju, kuna nad toovad riiki kõrgemat lisandväärtust loovat kliendisegmentide ja leevendavad turisminõudluse hooajalisust. Lisaks otsesele majanduslikule mõjule (konverentsikorraldajate ja delegaatide kulutustest laekuvale tulule) kujundavad konverentsid Eesti mainet eri valdkondade kompetentsikeskusena, samuti tutvustades riiki kui äri-, investeringute, teadus- ja õppimiskeskonda ning turismissihtkohta (nt paljud välisdelegaadid teevad hiljem Eestisse puhkuse reise koos pere ja sõpradega või soovivad neile Eestit sihtkohana). Rahvusvaheliste konverentside võõrustamine aitab kaasa Eesti majanduse, kultuurielu ning äri- ja teaduskontaktide arendamisele. Nende mõjude väljaselgitamiseks tellis Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus rahvusvaheliste konverentside korraldajate ja välisdelegaatide küsitluse.
- + Delegaatide küsitluse eesmärk oli kaardistada 2024. a Tallinnas ja Tartus toimunud rahvusvaheliste konverentside välisdelegaatide profiil, reisi iseloomustus, kulutused ja rahulolu.
- + Valimis olid vähemalt kahepäevased rahvusvahelised konverentsid, mille eeldatav osalejate arv oli vähemalt 100, sh vähemalt 40% välisriigist (tegelikult võis mõnel konverentsil jääda osalejate arv prognoositust väiksemaks).
- + Meetod: veebiküsitlus (konverentsi korraldaja jagas osalejatele veebilinki ankeedi täitmiseks). Delegaatide küsitlus toimus paralleelselt konverentsikorraldajate küsitlusega (mille tulemused on avaldatud eraldi esitlusena) – valimis olnud 89 korraldajal paluti täita ise konverentsikorraldajate ankeet ja jagada oma välisosalejatele veebilinki delegaatide ankeediga. Oma osalejatele nõustus veebilinki jagama 43 korraldajat, **vastuseid laekus 40 konverentsi delegaatidelt** (sh. 24 konverentsilt Tallinnas ja 16 konverentsilt Tartus).
- + Lõppvalim: **803 välisdelegaati, sh 587 osales konverentsil Tallinnas ja 216 Tartus.**
- + Küsitlusperiood: 22. apr. 2024 – 4. jaan. 2025

Lühikokkuvõte (1)

- **EELMISED REISID EESTISSE:** 37% oli varem Eestis käinud. Mida vanem vanusegrupp, seda rohkem on nende seas Eestis käinuid. Ka kaugemate Euroopa riikide ja USA delegaatide seas oli u. 20-30% Eestis käinuid, samas nt naaberriigi Rootsi turistidest oli Eestis käinud alla poole (47%).
- **INFOALLIKAD ENNE REISI:** Eesti kohta otsiti teavet peamiselt konverentsi veebilehelt (3/4 vastanutest); 1/4 sai infot veebilehelt visitestonia.com ja konverentsilinna (Tallinna või Tartu) veebilehelt. 1/5 sai infot sotsiaalmeediast ja 1/3 veel muudelt veebilehtedelt.
- **KULUTUSED:** **Tallinnas** toimunud konverentsidel kulutati reisi kohta keskmiselt 1127 eurot ja viibitud öö kohta 217 eurot. **Tartu** konverentsidel osalejad kulutasid reisi kohta keskmiselt 826 eurot ja öö kohta 160 eurot.
- **KAASLASED:** 13% reisis Eestisse koos kaaslas(t)ega, kes konverentsil ei osalenud. Keskmisest rohkem oli neid üle 50aastaste seas ning veidi rohkem ka suvel reisinute seas. Koos kaaslas(t)ega reisinud viibisid Eestis pikemalt (keskmiselt 7,3 ööd) kui ilma kaaslasteta reisinud (5,5 ööd).
- **TEGEVUSED EESTIS:** Kõige levinumad tegevused lisaks konverentsile olid restoranis käimine (94%), vaatamisväärustega tutvumine omal käel (80%) ja ostlemine (74%). Konverentsikorraldaja pakutud ekskursioonidel osales 39%, kuid see sõltus olulisel määral konkreetsest konverentsist – mõnel konverentsil käis ekskursioonil valdav osa (ligi 90%), mõnel vaid väike osa vastanutest. Pakutud ekskursioonid olid enamasti konverentsilinnas. Kõigist Tallinnas osalenutest vaid 3,6% ja Tartus osalenutest Tartus 12% käis konverentsikorraldaja pakutud ekskursioonil väljaspool konverentsilinna.

Lühikokkuvõte (2)

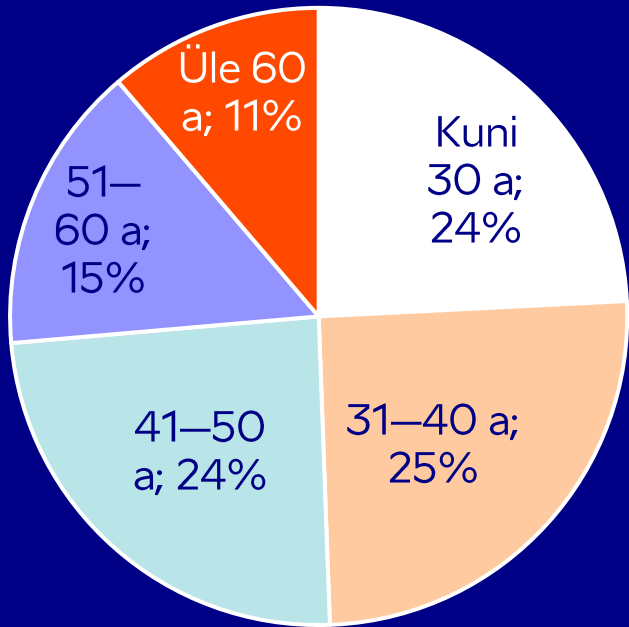
- **VIIBIMISE KESTUS:** 2/3 vastanutest viibis Eestis 3-6 ööd. Keskmine viibimise kestus oli 5,75 ööd, aga keskmine tuli nii pikk osalt seetõttu, et vastajate seas oli ka väga pikalt viibinud inimesi (valimis olid ka mõned väga pikad konverentsid). Eestis viibimise keskmine kestus oli Tallinna ja Tartu konverentside puhul sama, aga Tartus osalenud veetsid vähem öid konverentsilinnas (keskmiselt 4,2 ööd), kuid rohkem öid mujal Eestis (keskmiselt 1,5 ööd). See on ilmselt osaliselt seotud sellega, et Eestisse saabuti ja Eestist lahkuti Tallinna kaudu.
- **MUUDE SIHTKOHTADE KÜLASTAMINE EESTIS:** Tallinna konverentsidel osalejatest vaid 19% külastas Eestis muid paiku, Tartus osalejatest aga koguni 64% (eelkõige käisid nad Tallinnas, mis paljuski on seotud Tallinna kaudu Eestisse saabumisega). Enamasti käidi väljaspool mujal Eestis konverentsikorraldaja vahendusega.
- **ÖÖBIMISKOHAD VÄLJASPOOL**
KONVERENTSILINNA: Tallinnas konverentsidel osalejatest vaid 12% ööbis Eestis ka väljaspool konverentslinna, Tartus konverentsidel osalejatest ligi pool.
- **MAJUTUS:** 84% vastanutest ööbis Eestis majutusasutuses (hotellis jmt), 18% üürikorteris ja 4% mujal. Majutusasutuses ööbijad viibisid Eestis lühemalt (keskmiselt 5,5 ööd); muid majutuskohi kasutasid pigem pikemalt viibijad (keskmiselt viibisid nad Eestis 8 ööd). Mida vanem vanusegrupp, seda rohkem nad eelistasid majutusettevõtet ja seda vähem üürikortereid.

Lühikokkuvõte (3)

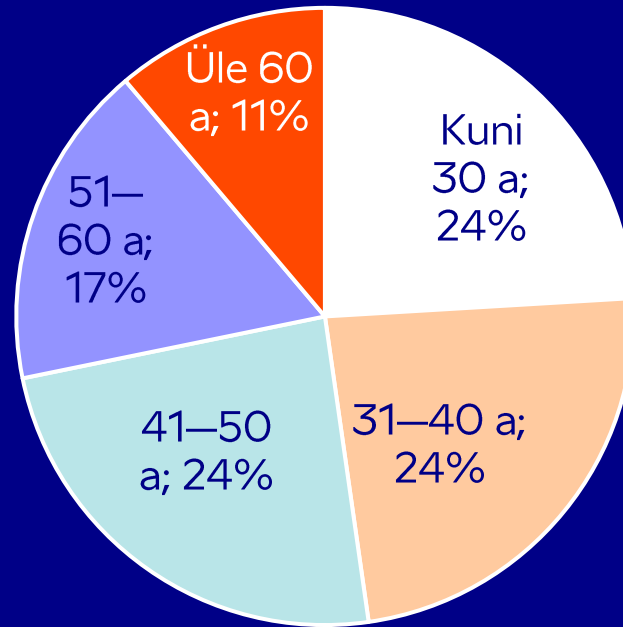
- RAHULOLU KONVERENTSILINNAGA: 85% jäi üldiselt oma kogemusega konverentsilinnas väga rahule ja 15% üsna rahule. Eraldi küsitud teguritest sai kõige kõrgema hinde turvalisus ja ohutus konverentsilinnas (neljapalliskaalal 3,9). Kõrge hinde said ka kohalik logistika / transport konverentsilinnas, võõrkeelteoskus kauplustes ja restoranides ning kohalike elanike külalislahkus. Küsitud tegurite võrdluses sai madalama hinde hinna-kvaliteedi suhe (Tallinnas 3,4, Tartus 3,56), kuigi ka see hinne on suhteliselt kõrge. Tartu puhul sai kõige madalama hinde ligipääs rahvusvahelise transpordiga (3,22).
- EESTI SOOVITAMINE: Peaaegu kõik vastanud soovitaksid Eestit konverentsisihthohana (sh. 72% väga ja 24% üsna tõenäoliselt).
- EESTI KÜLASTAMISE KAVATSUS: 62% kaaluks Eestit tulevikus oma puhkusekohana selle konverentsi tulemusena, 19% kavatses tulevikus Eestisse puhkama sõita, kuid see konverents nende kavatsust ei mõjuta (rohkem nimetasid seda lähiriikide elanikud ja juba varem Eestis käinud inimesed). 10% ei reisi tõenäoliselt Eestisse uuesti, kuid lahtises vastuses öeldi enamasti kommentaarina, et põhjuseks pole rahulolematust, vaid Eestisse reisimise keerukust nende jaoks.
- Valdav osa vastajate lisatud kommentaaridest olid väga positiivsed. Kirjutati, et kõik oli hästi korraldatud, vastuvõtt oli sõbralik, konverentsilinn oli väga ilus, puhas ja turvaline, linnas on lihtne ringi liikuda ja linn pole ülerahvastatud. Kriitilisi märkusi oli väga vähe - mainiti Tartusse reisimise keerukust, taksojuhtide ja üldisemalt teenindajate ebasõbralikkust. Mõned vastajad mainisid, et hinnatase oli oodatust kallim ja igal pool ei oska teenindajad inglise keelt.

Vastanute vanus ja sugu (% vastanutest)

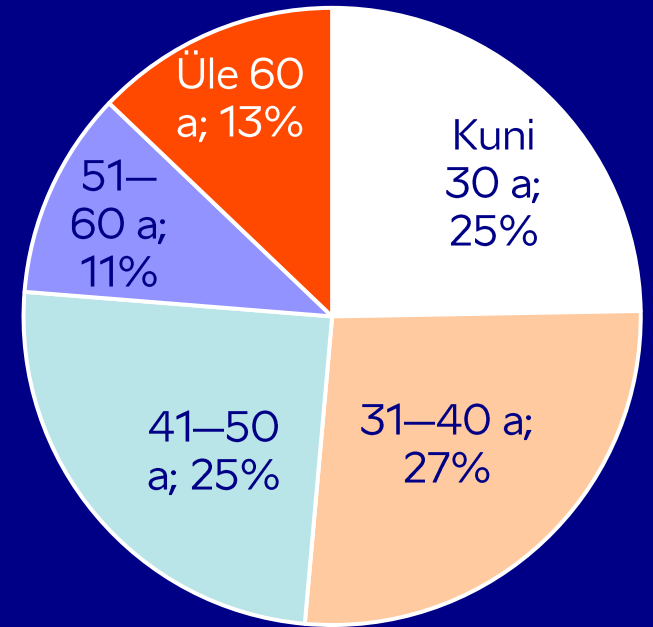
Kõik

Tallinn

Tartu

Mehed 56%

Naised 42%

Ei soovi vastata 2%

Mehed 57%

Naised 40%

Ei soovi vastata 3%

Mehed 53%

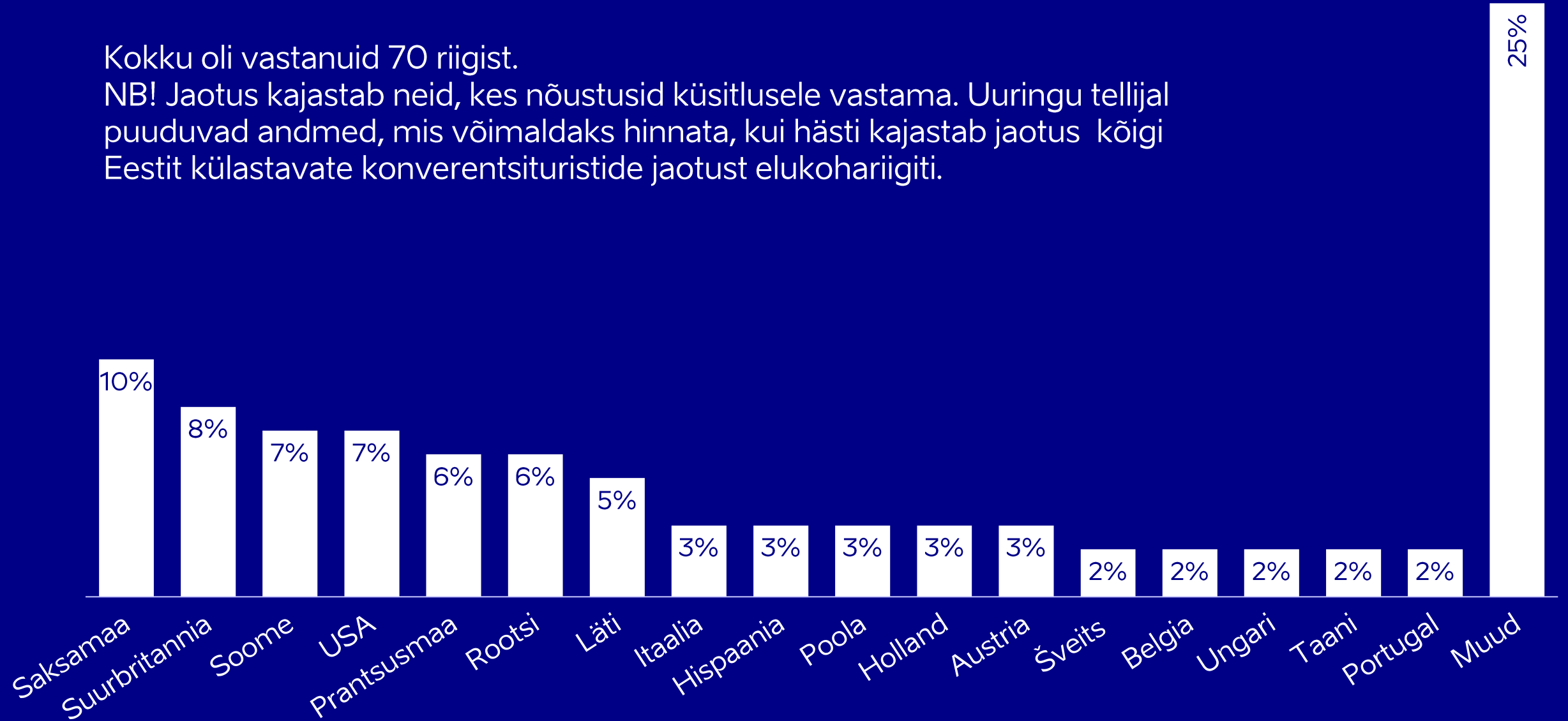
Naised 45%

Ei soovi vastata 1%

Vastanute elukohariik - kõik vastanud

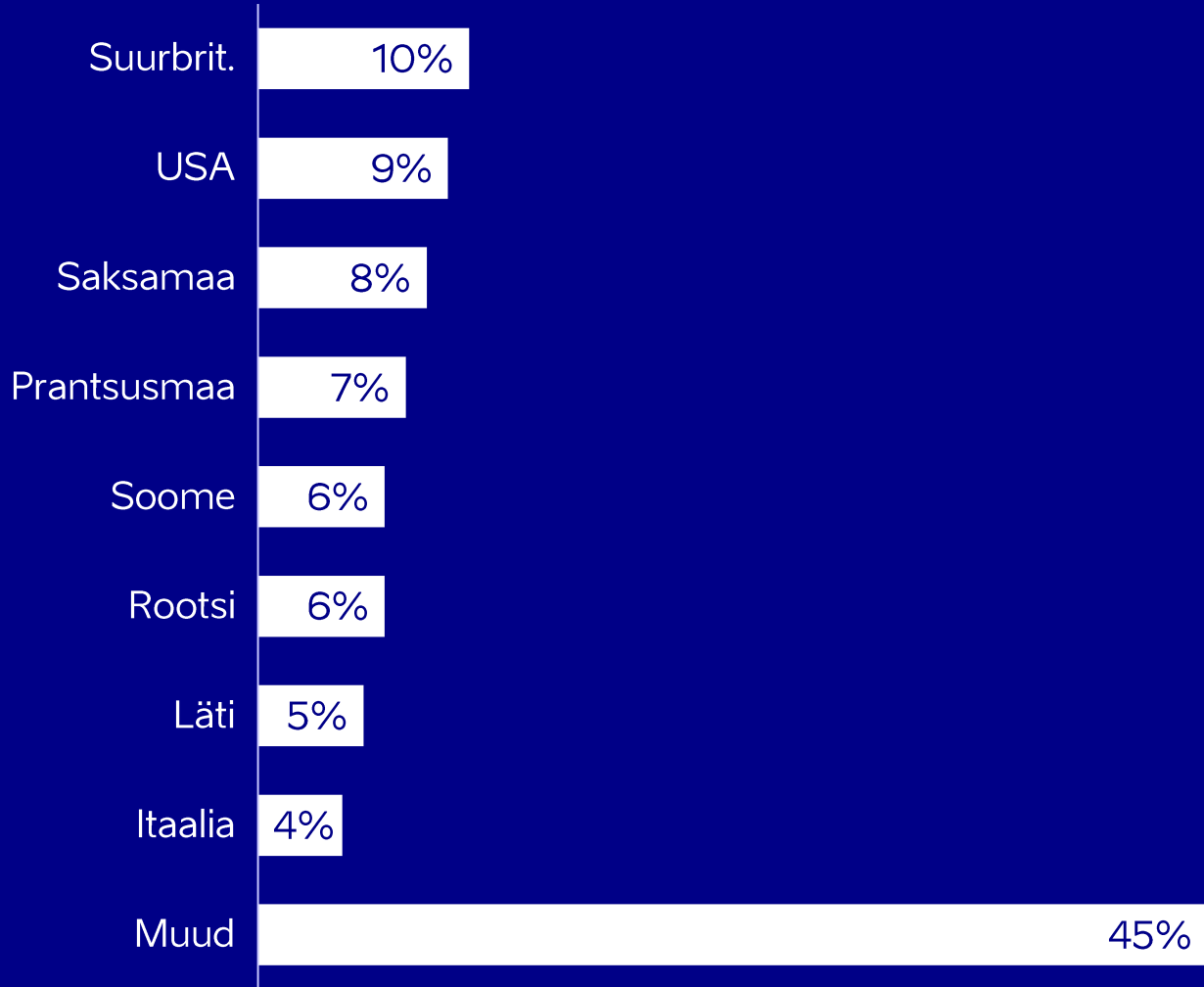
Kokku oli vastanuid 70 riigist.

NB! Jaotus kajastab neid, kes nõustusid küsitlusele vastama. Uuringu tellijal puuduvad andmed, mis võimaldaks hinnata, kui hästi kajastab jaotus kõigi Eestit külastavate konverentsituristide jaotust elukohariigiti.

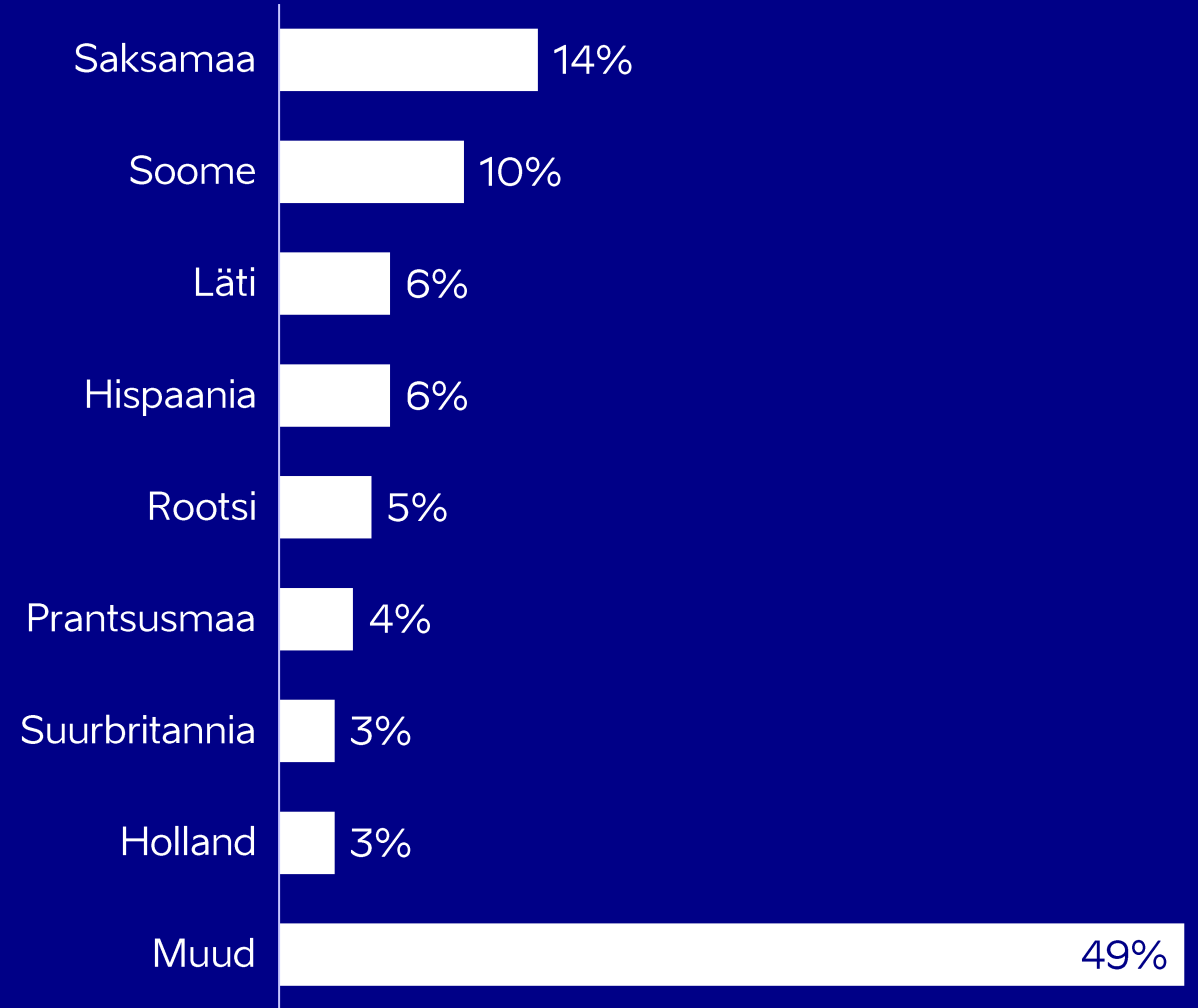

Vastanute elukohariik

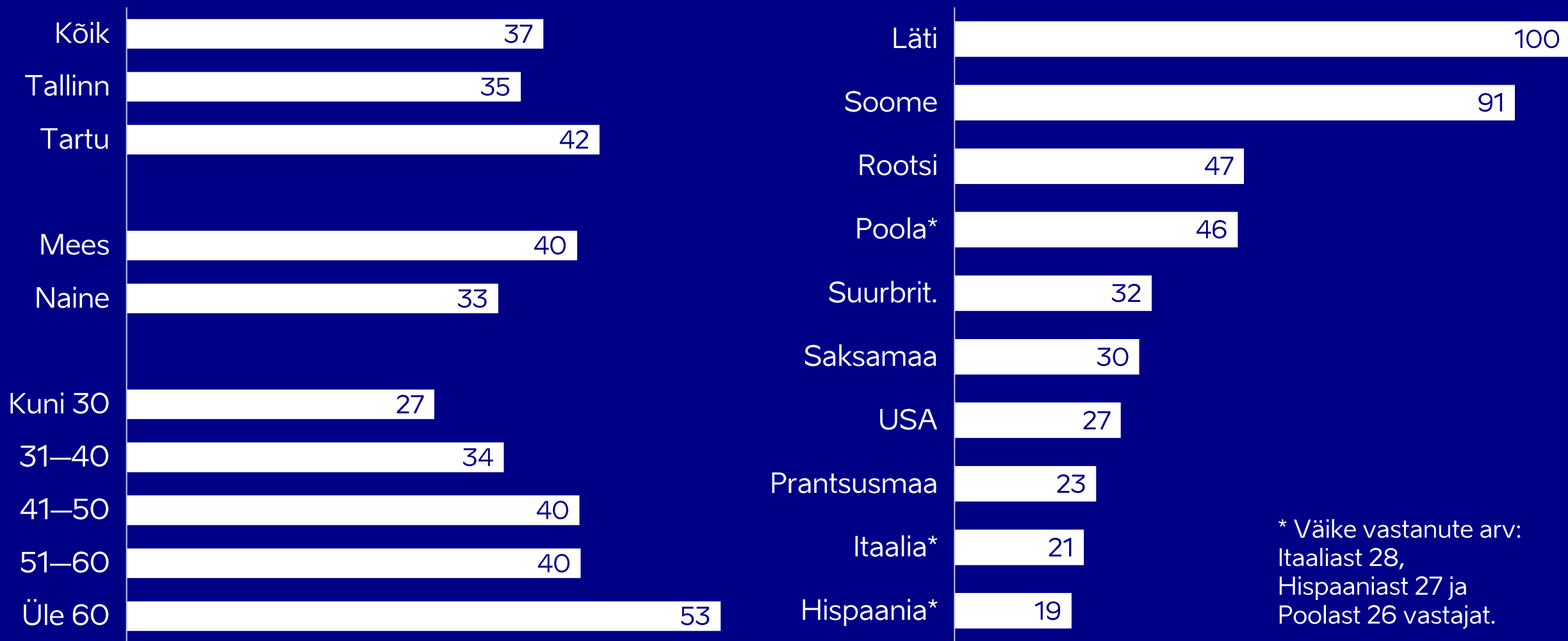
Tallinna konverentsidel osalejad

Tartu konverentsidel osalejad

% vastanutest, kes olid varem Eestis käinud

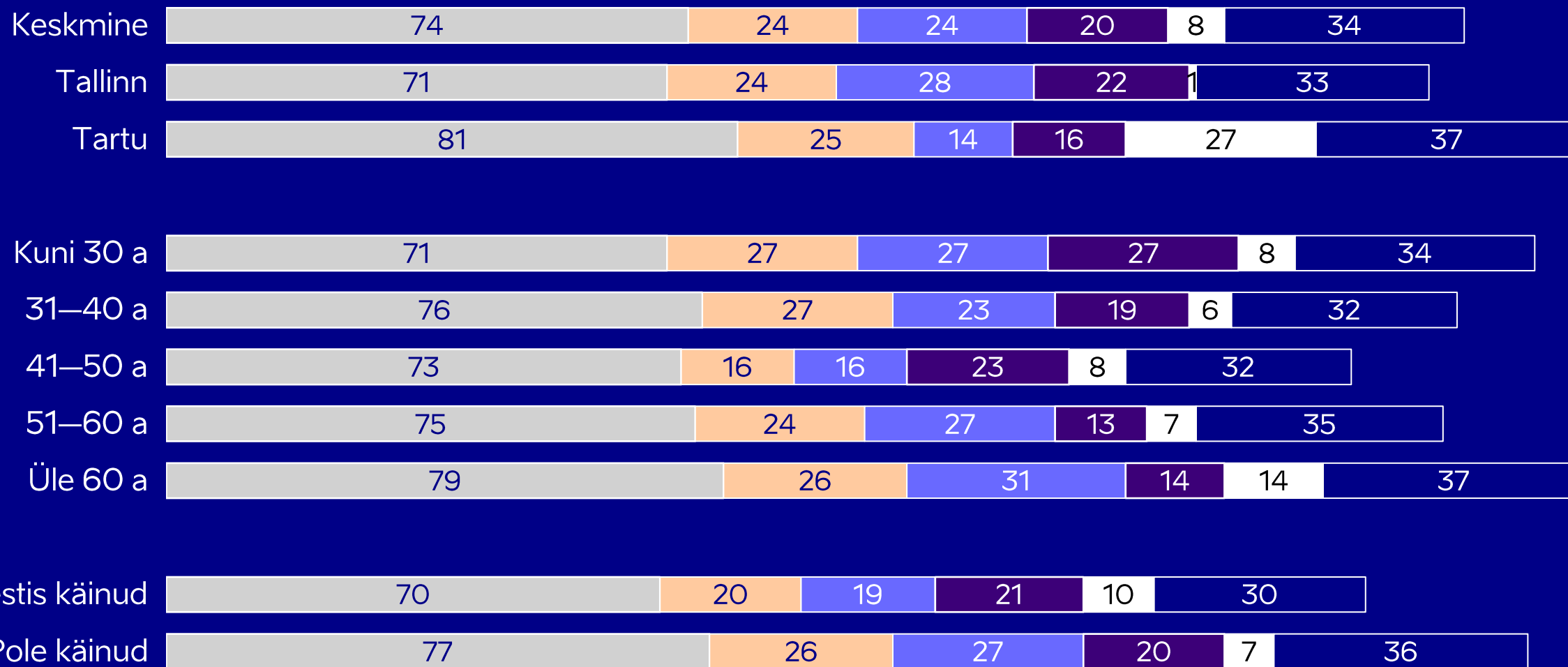

* Väike vastanute arv:
Itaaliast 28,
Hispaaniast 27 ja
Poolast 26 vastajat.

37% oli varem Eestis käinud. Mida vanem vanusegrupp, seda rohkem on nende seas Eestis käinuid. Ka kaugemate Euroopa riikide ja USA delegaatide seas oli u. 20–30% Eestis käinuid, samas nt naaberriigi Rootsi turistidest oli Eestis käinud alla poole (47%).

Enne reisi kasutatud infoallikad internetis (% vastanutest)

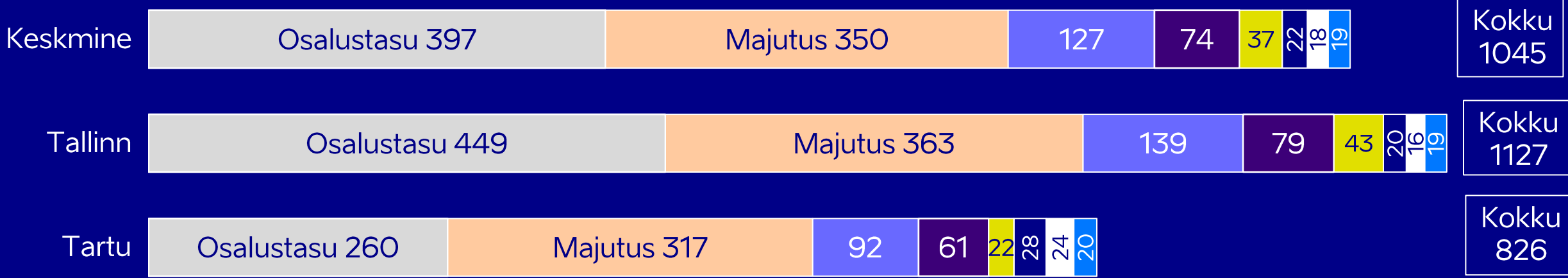
■ Konverentsi veebileht ■ Visittallinn.ee ■ Visitestonia.com ■ Sotsiaalmeedia ■ Visittartu.com ■ Muud veebilehed

Eesti kohta otsiti teavet peamiselt konverentsi veebilehelt (3/4); veebilehelt visitestonia.com ja konverentsilinna veebilehelt sai infot 1/4.

Keskmiised kulutused Eestis kogu reisi kohta (eurodes)

- Osalustasu
- Majutus
- Väljas söömine
- Ostud
- Meelelahutus
- Kohalik transport
- Ekskursioonid
- Muud kulud

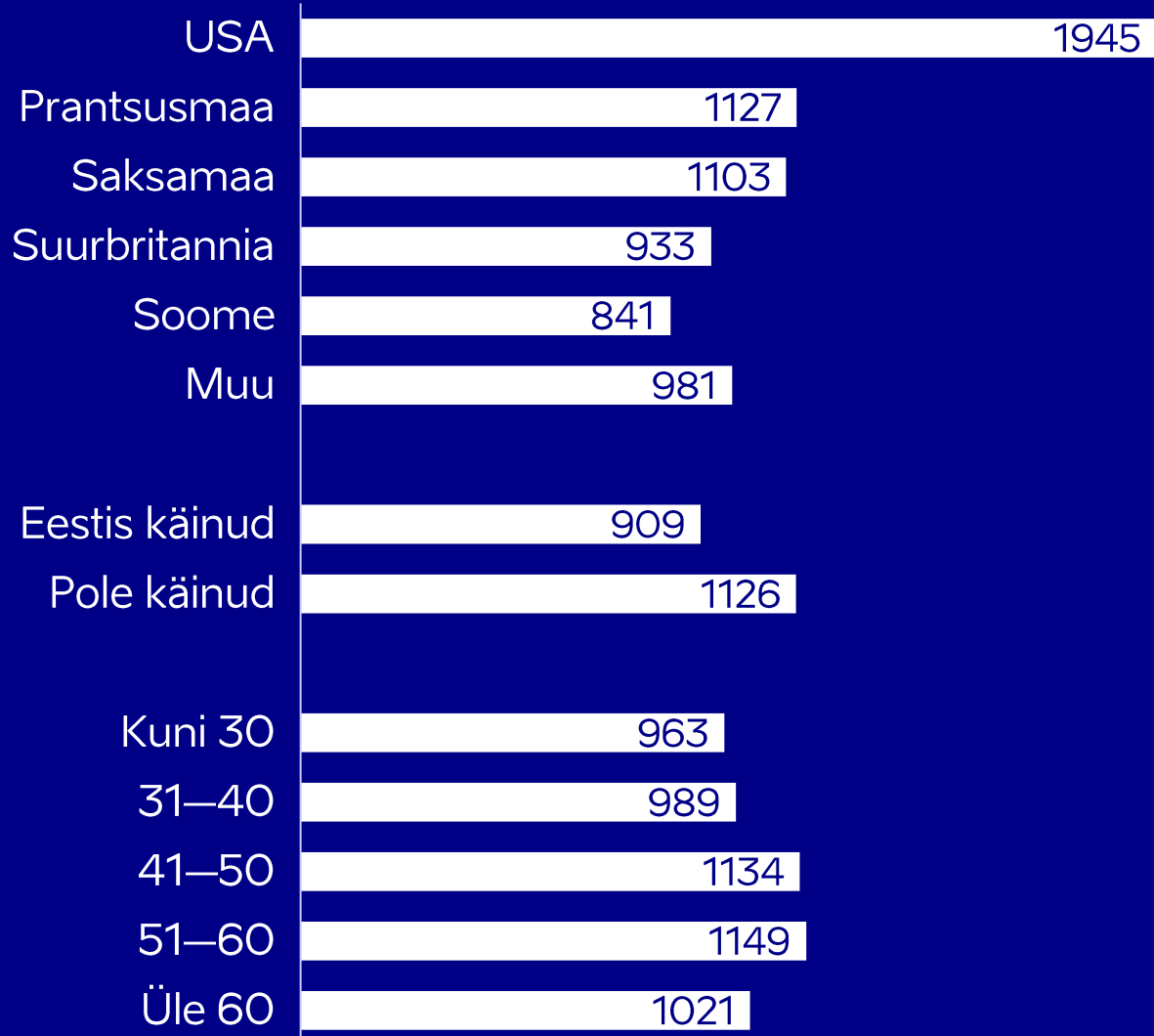
Keskmiised kulutused Eestis ööpäeva kohta (eurodes)

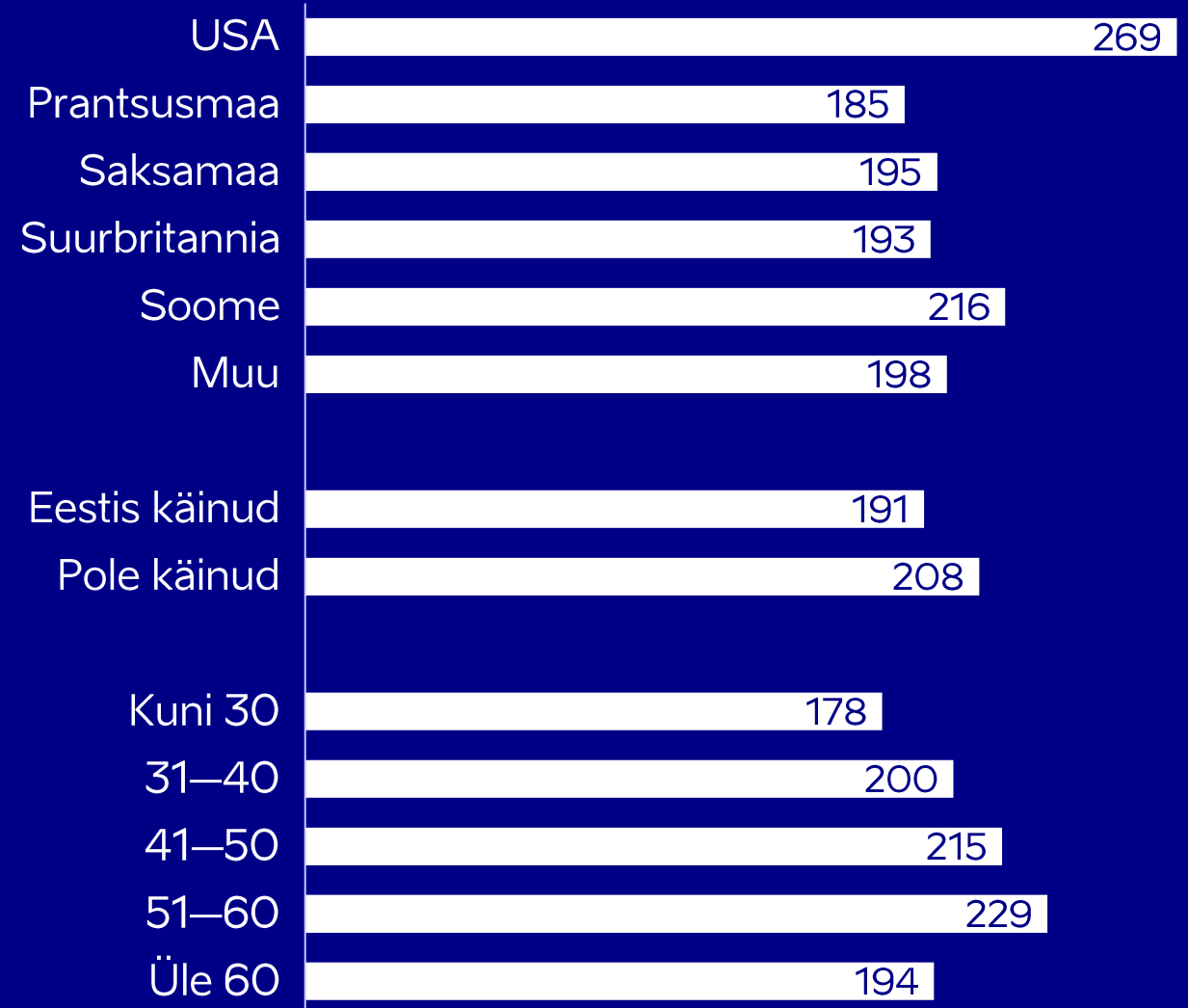
N=699, sh Tallinnas 508 ja Tartus 191 (kõik küsitlusele vastanud oma kulutusi ei avaldanud). Keskmine kulutus ööpäeva kohta = keskmine kogukulu reisi kohta jagatuna antud vastaja veedetud ööde arvuga. Kogu osalustasu ei pruugi jääda Eestisse (nt kaetakse sellest välisesinejatele makstavad tasud).

Keskmised kulutused Eestis (eurodes)

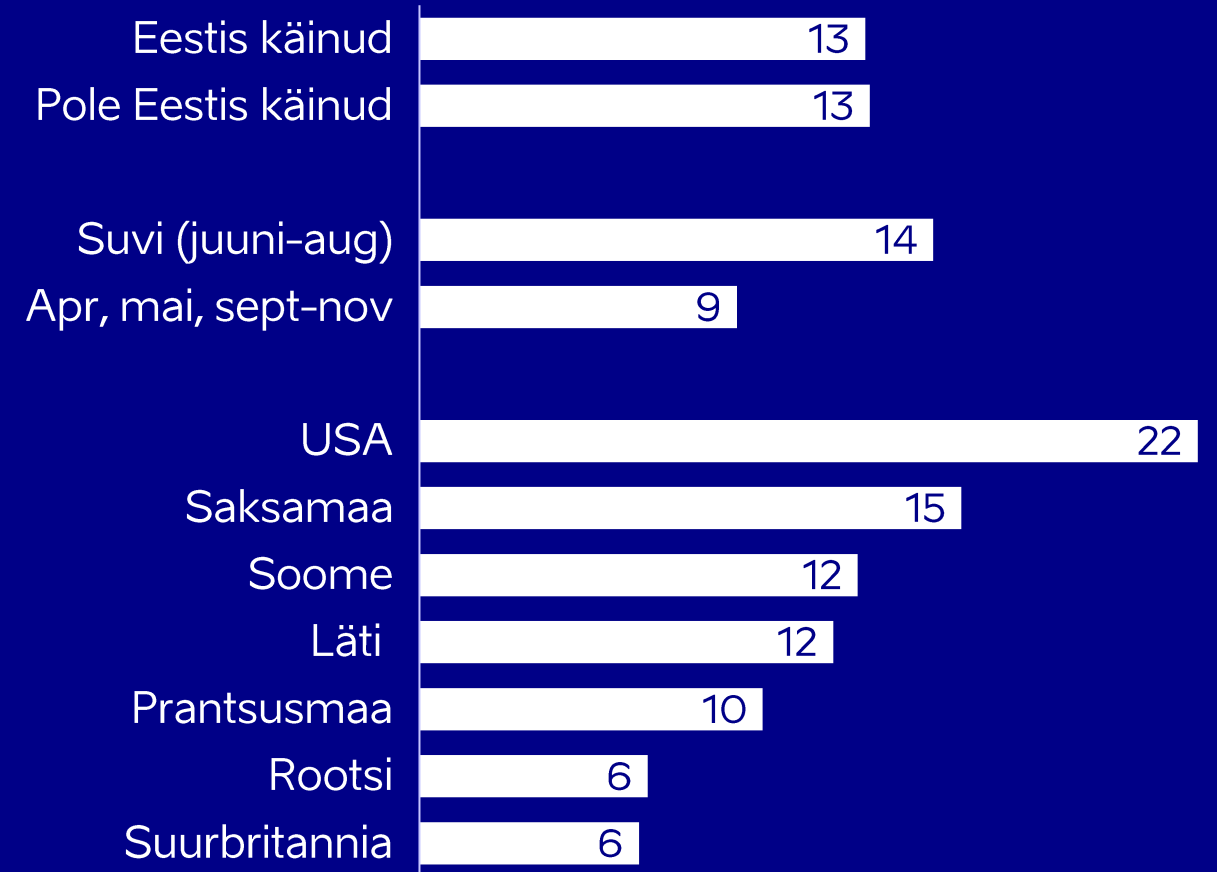
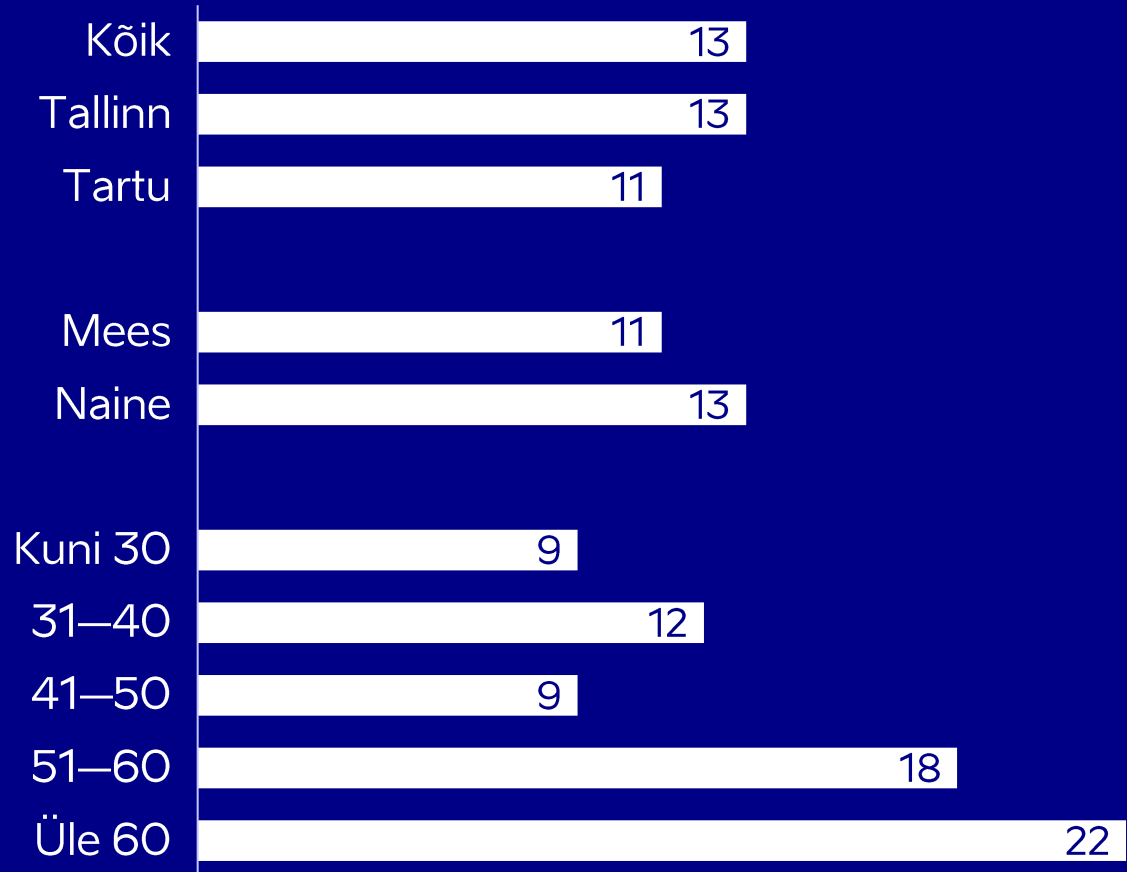
Reisi kohta

Öö kohta

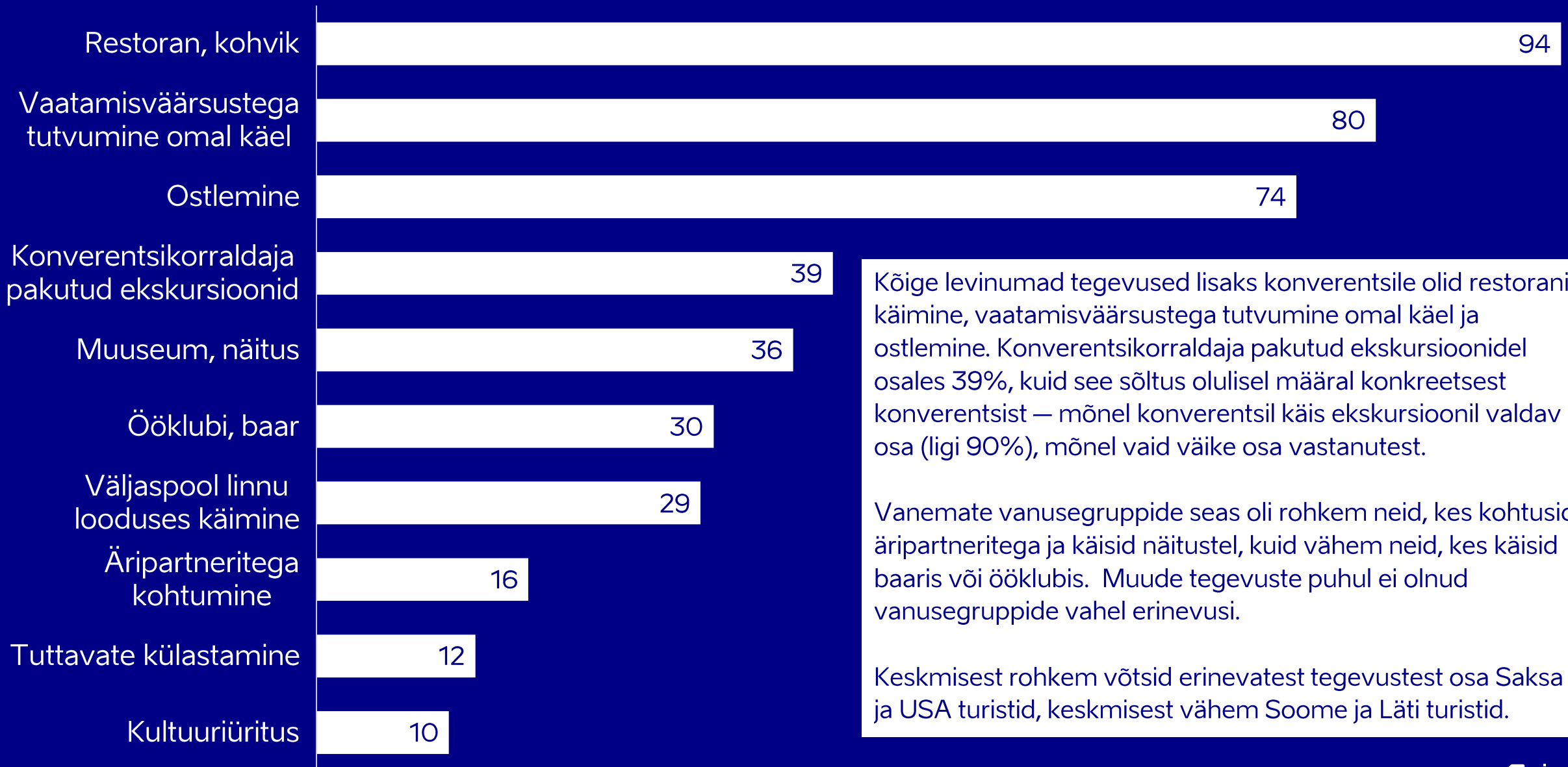

% vastanutest, kellega oli reisiril kaasas keegi, kes konverentsil ei osalenud (nt pereliikmed)

- 13% reisis koos kaaslas(t)ega, kes konverentsil ei osalenud. Keskmisest rohkem oli neid üle 50aastaste seas ning veidi rohkem ka suvel reisinute seas. Koos kaaslas(t)ega reisinud viibisid Eestis pikemalt (keskmiselt 7,3 ööd) kui ilma kaaslasteta reisinud (5,5 ööd).
- 9% reisis koos ühe kaaslasega, 1,7% koos 2 kaaslasega ja 1% koos 3 või rohkema kaaslasega. Meeste seas oli naistega võrreldes veidi rohkem neid, kes reisisid koos ühe kaaslasega, naiste seas oli veidi rohkem 2-3 kaaslasega reisinuid.

% vastanutest, kes võttis Eestis osa nimetatud tegevusest

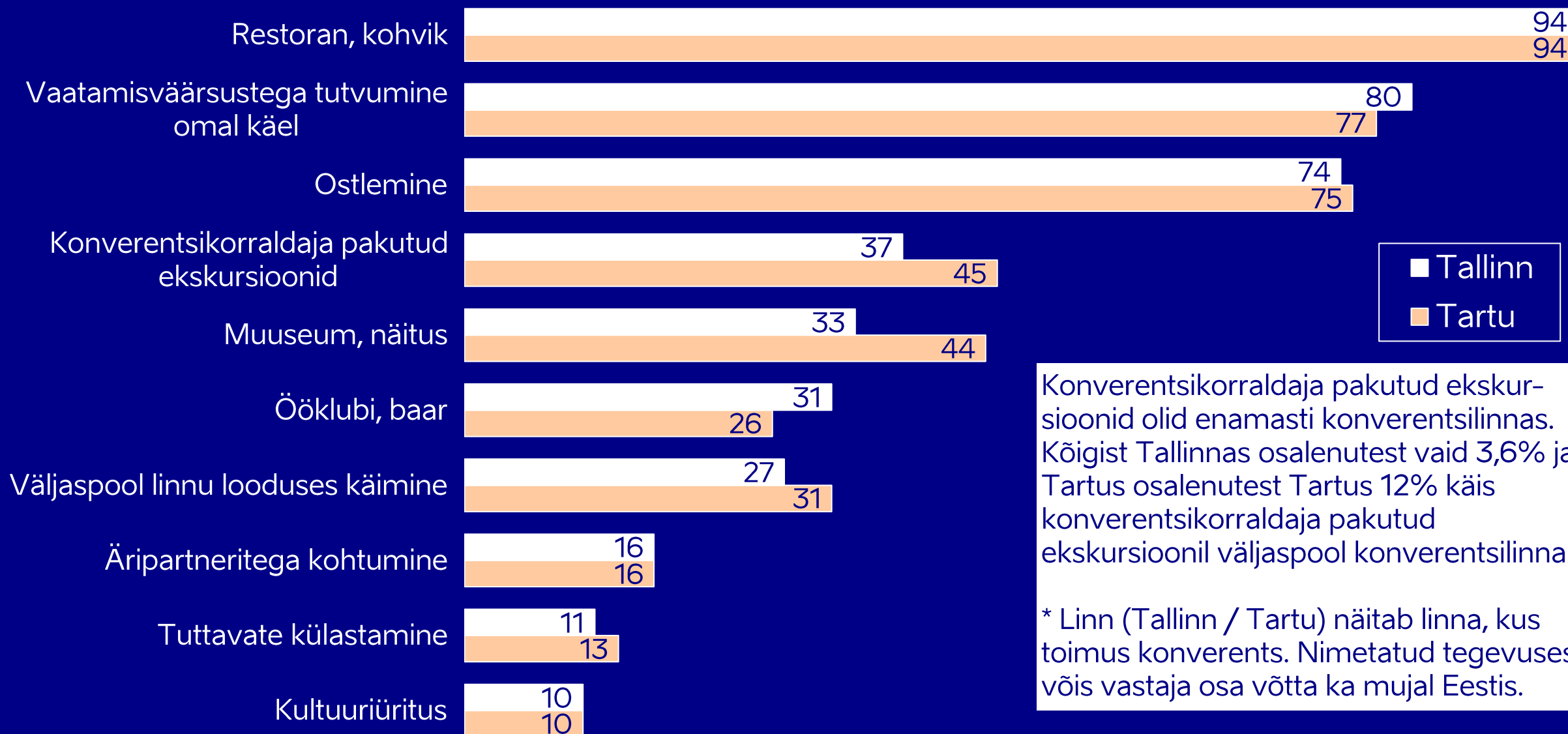

Kõige levinumad tegevused lisaks konverentsile olid restoranis käimine, vaatamisväärsustega tutvumine omal käel ja ostlemine. Konverentsikorraldaja pakutud ekskursioonidel osales 39%, kuid see sõltus olulisel määral konkreetsest konverentsist – mõnel konverentsil käis ekskursioonil valdav osa (ligi 90%), mõnel vaid väike osa vastanutest.

Vanemate vanusegruppide seas oli rohkem neid, kes kohtusid äripartneritega ja käisid näitustel, kuid vähem neid, kes käisid baaris või ööklubis. Muude tegevuste puhul ei olnud vanusegruppide vahel erinevusi.

Keskmisest rohkem võtsid erinevatest tegevustest osa Saksa ja USA turistid, keskmisest vähem Soome ja Läti turistid.

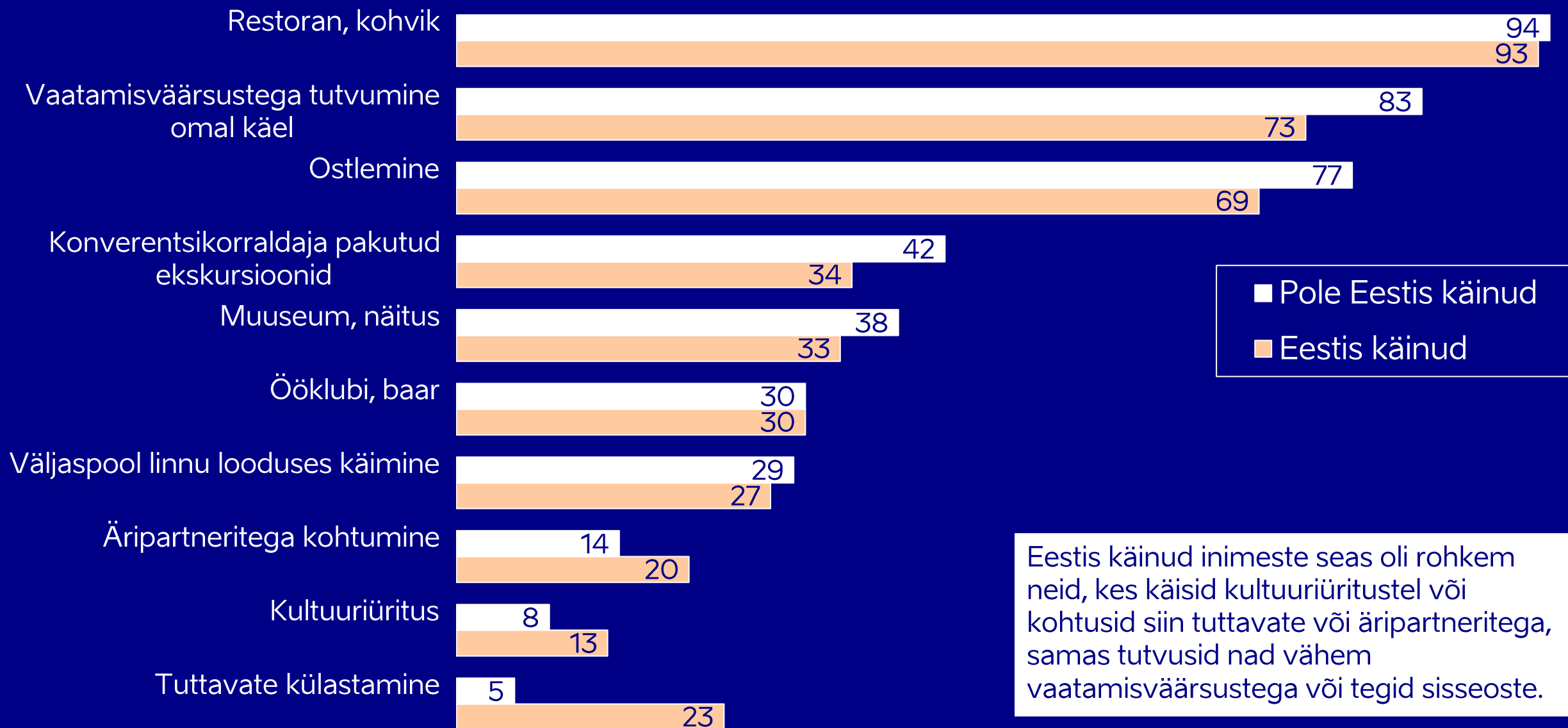
% vastanutest, kes võttis Eestis osa nimetatud tegevusest *

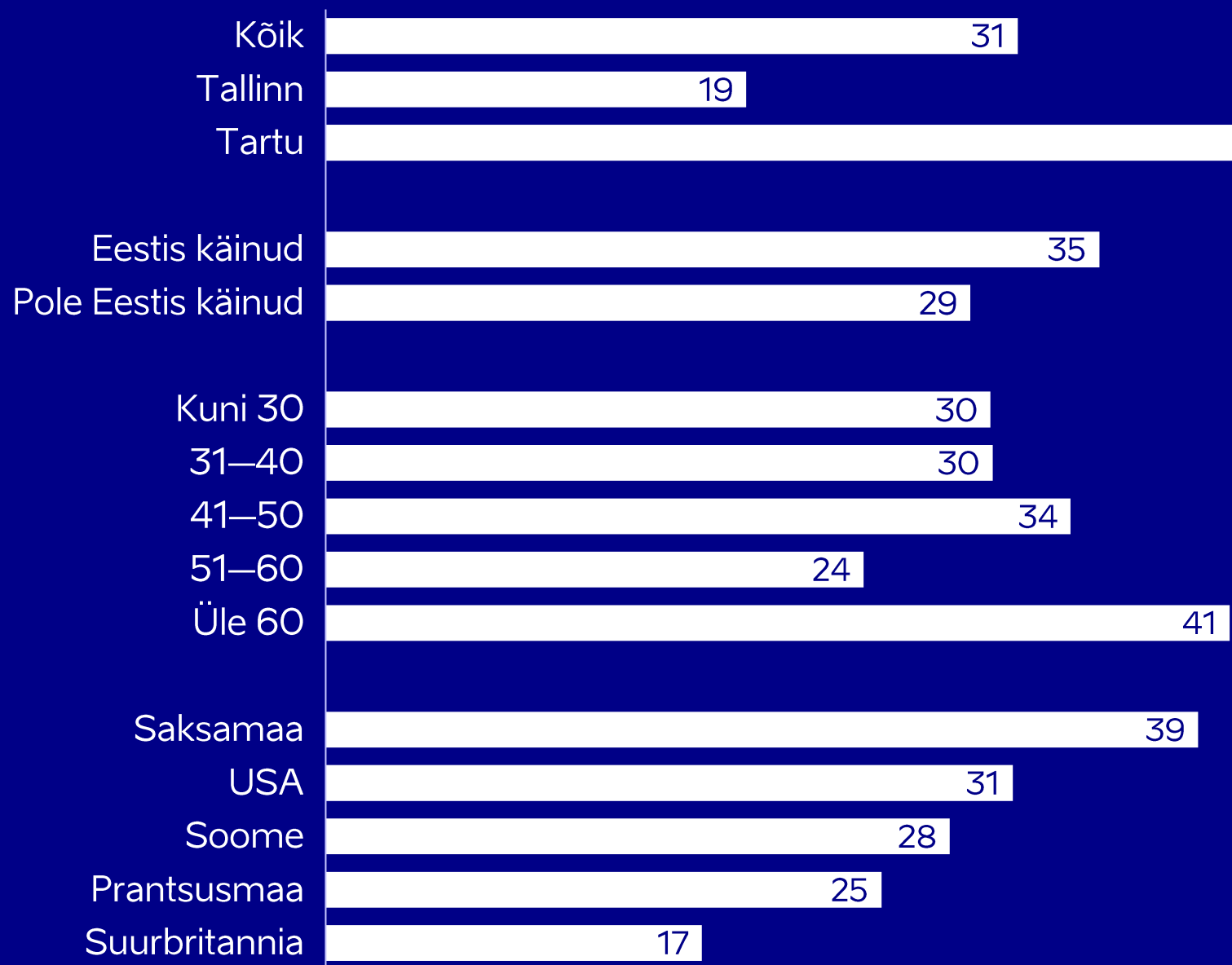
Konverentsikorraldaja pakutud ekskursioonid olid enamasti konverentsilinnas. Kõigist Tallinnas osalenutest vaid 3,6% ja Tartus osalenutest Tartus 12% käis konverentsikorraldaja pakutud ekskursioonil väljaspool konverentsilinna.

* Linn (Tallinn / Tartu) näitab linna, kus toimus konverents. Nimetatud tegevusest võis vastaja osa võtta ka mujal Eestis.

% vastanutest, kes võttis Eestis osa nimetatud tegevusest

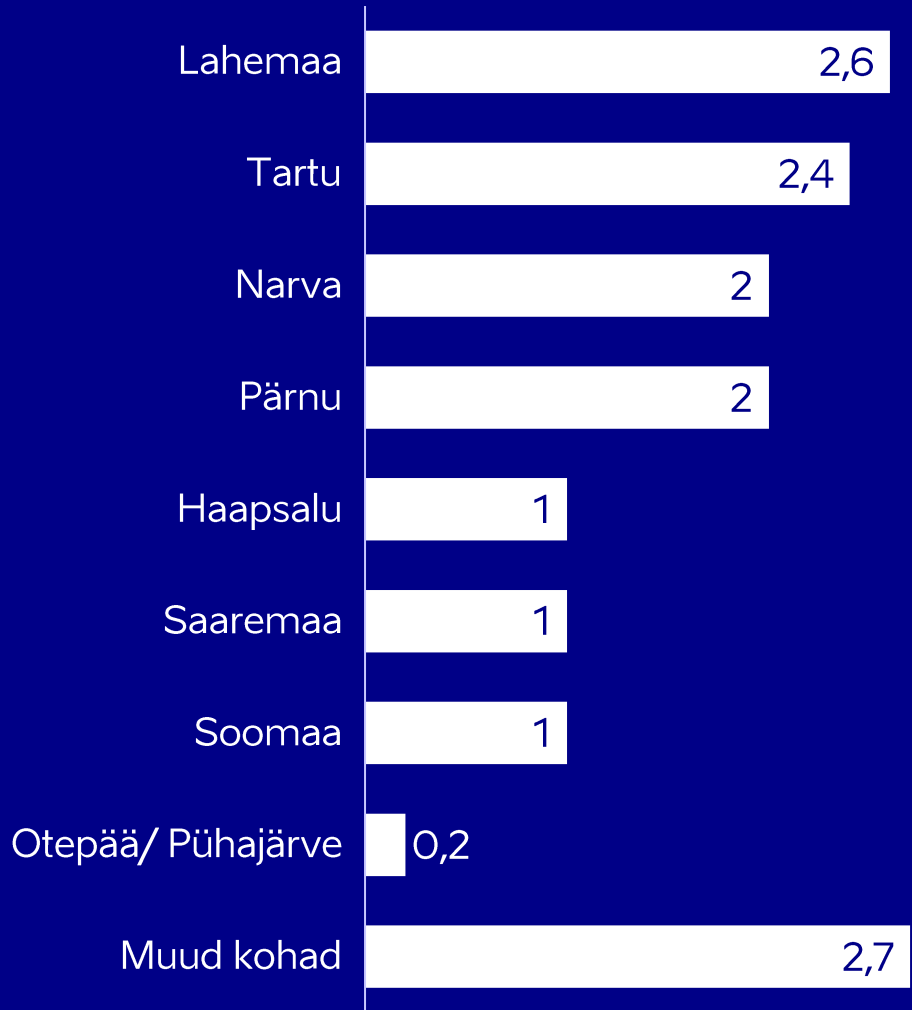
% vastanutest, kes külastas sel reisel peale konverentsilinna ka teisi sihtkohti Eestis

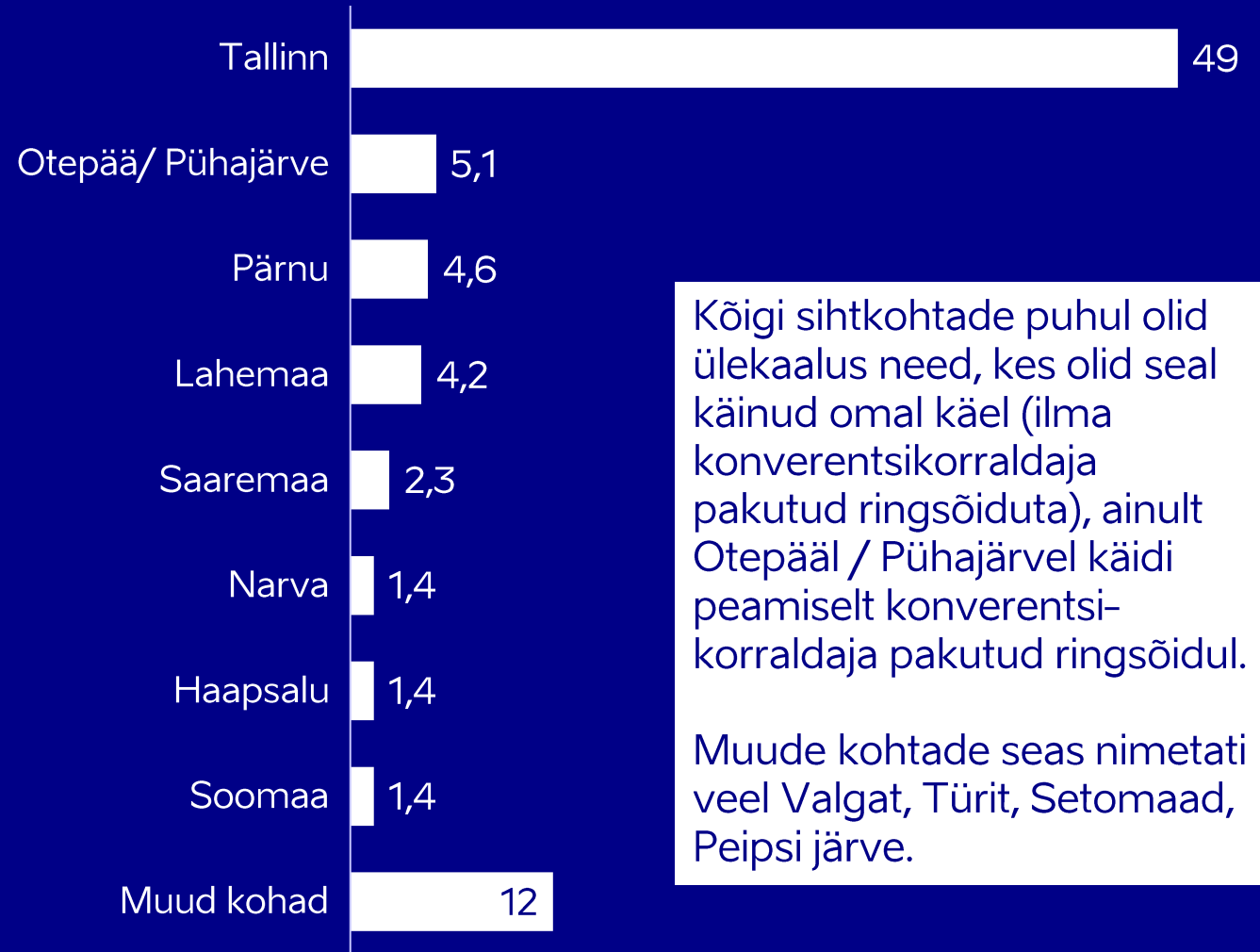
Keskmiselt külastas 31% välisdelegaatidest Eestis ka muid sihtkohti peale konverentslinna, kuid siin on oluline erinevus Tallinna ja Tartu vahel. Tallinna konverentsidel osalejatest vaid 19% külastas muid paiku, Tartu konverentsidel osalejatest aga koguni 64% (eelkõige külastasid nad Tallinna, mis ilmselt paljuski on seotud sellega, et nad saabusid Eestisse Tallinna kaudu). Külastatud kohtadena võeti siin arvesse ka neid, kus ainult ööbiti.

% vastanutest, kes külastas nimetatud sihtkohti Eestis (lisaks konverentsilinnale)

Tallinna konverentsidel osalejad

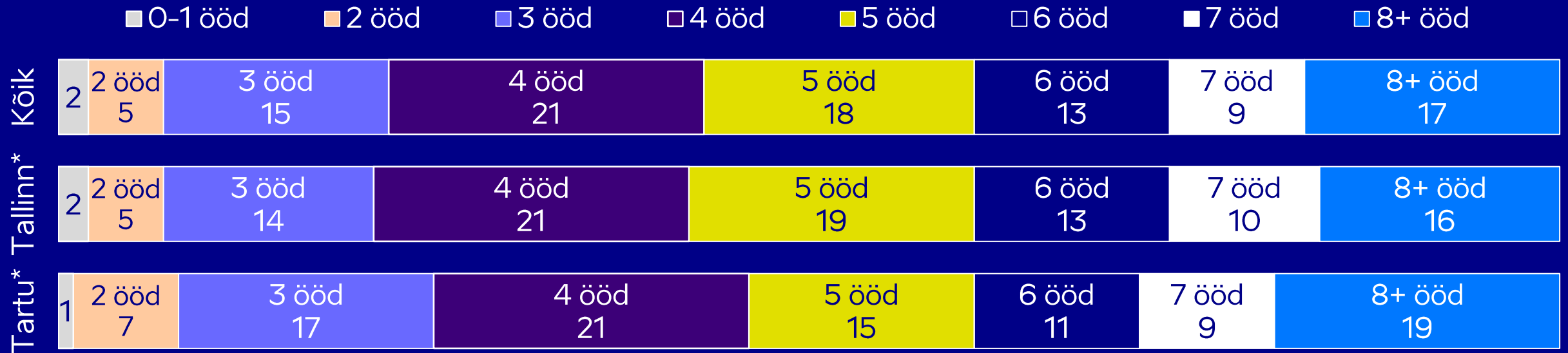
Tartu konverentsidel osalejad

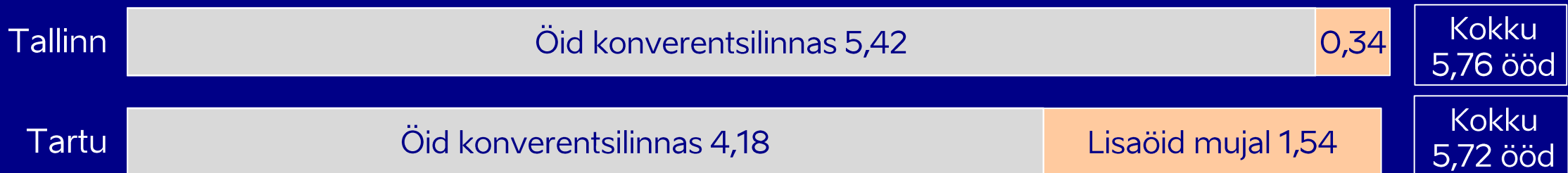
Kõigi sihtkohtade puhul olid ülekaalus need, kes olid seal käinud omal käel (ilma konverentsikorraldaja pakutud ringsõiduta), ainult Otepääl / Pühajärvel käidi peamiselt konverentsikorraldaja pakutud ringsõidul.

Muude kohtade seas nimetati veel Valgat, Türit, Setomaad, Peipsi järve.

KOGU REISI JOOKSUL Eestis veedetud ööde arv (% vastanutest)

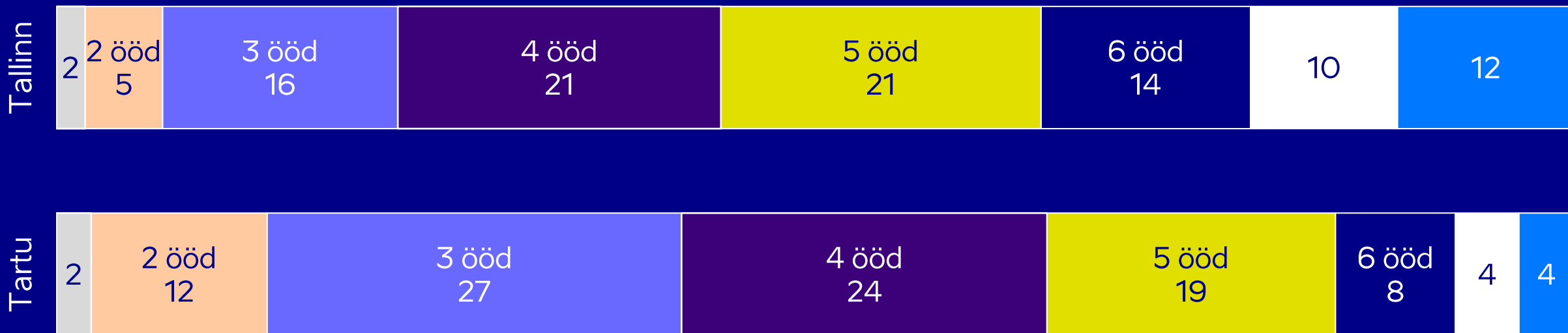
2/3 vastanutest viibis Eestis 3-6 ööd. Keskmine viibimise kestus oli 5,75 ööd, aga keskmine tuli nii pikk osalt seetõttu, et vastajate seas oli ka väga pikalt viibinud inimesi: 14% viibis Eestis 8-14 ööd ja 3% viibis 15+ ööd (sh 3 kõige kauem viibinud vastajat veetsid 28-31 ööd). Eestis viibimise keskmine kestus oli Tallinna ja Tartu konverentside puhul sama, aga Tartus osalenud veetsid (Tallinnas osalenutega võrreldes) vähem öid konverentsilinnas, kuid rohkem öid mujal Eestis (ilmselt osaliselt seoses lendudega Tallinnasse / Tallinnast).

* Andmed näitavad Tallinnas või Tartus toimunud konverentsidel osalejate ööbimisi kogu reisi jooksul (k.a. väljaspool konverentsilinna)

KONVERENTSILINNAS veedetud ööde arv (% vastanutest)

■ 0-1 ööd ■ 2 ööd ■ 3 ööd ■ 4 ööd ■ 5 ööd □ 6 ööd ■ 7 ööd ■ 8+ ööd

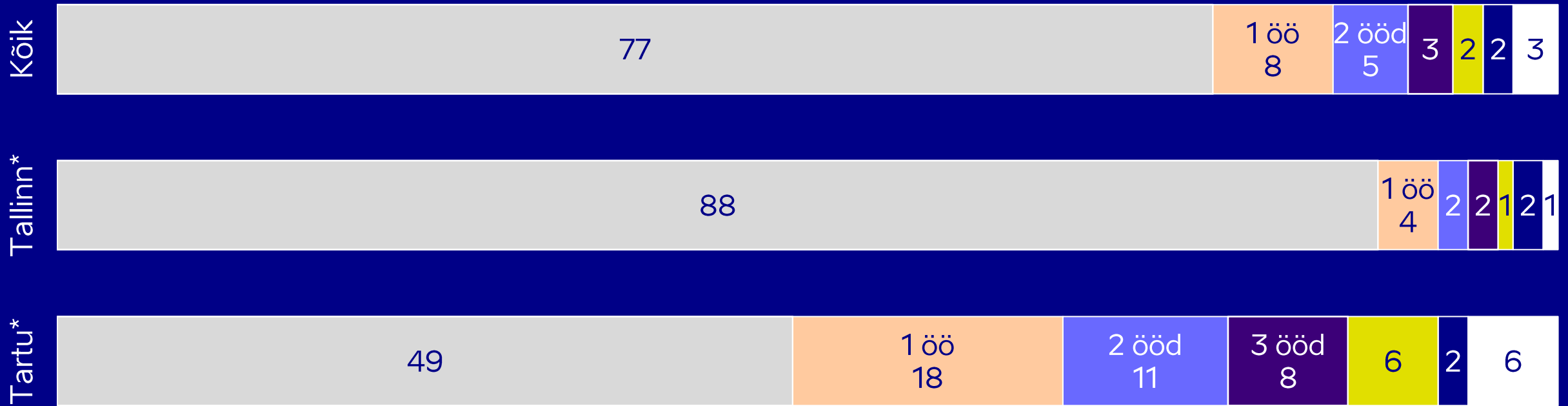

Konverentsilinnas veedeti Tallinnas toimunud konverentsidel keskmiselt 5,42 ööd. 58% osalejate viibimine Tallinnas jäi vahemikku 3-5 ööd. Samas oli Tallinnas ka suhteliselt palju väga pikalt viibinud inimesi: 9% viibis 8-14 ööd ja 3% viibis 15 ööd või rohkem.

Tartus toimunud konverentsidel veedeti konverentsilinnas keskmiselt 4,18 ööd. 70% osalejate viibimine Tartus jäi vahemikku 3-5 ööd.

VÄLJASPOOL KONVERENTSILINNA veedetud ööde arv (% vastanutest)

■ 0 ööd ■ 1 öö ■ 2 ööd ■ 3 ööd ■ 4 ööd ■ 5 ööd ■ 6+ ööd

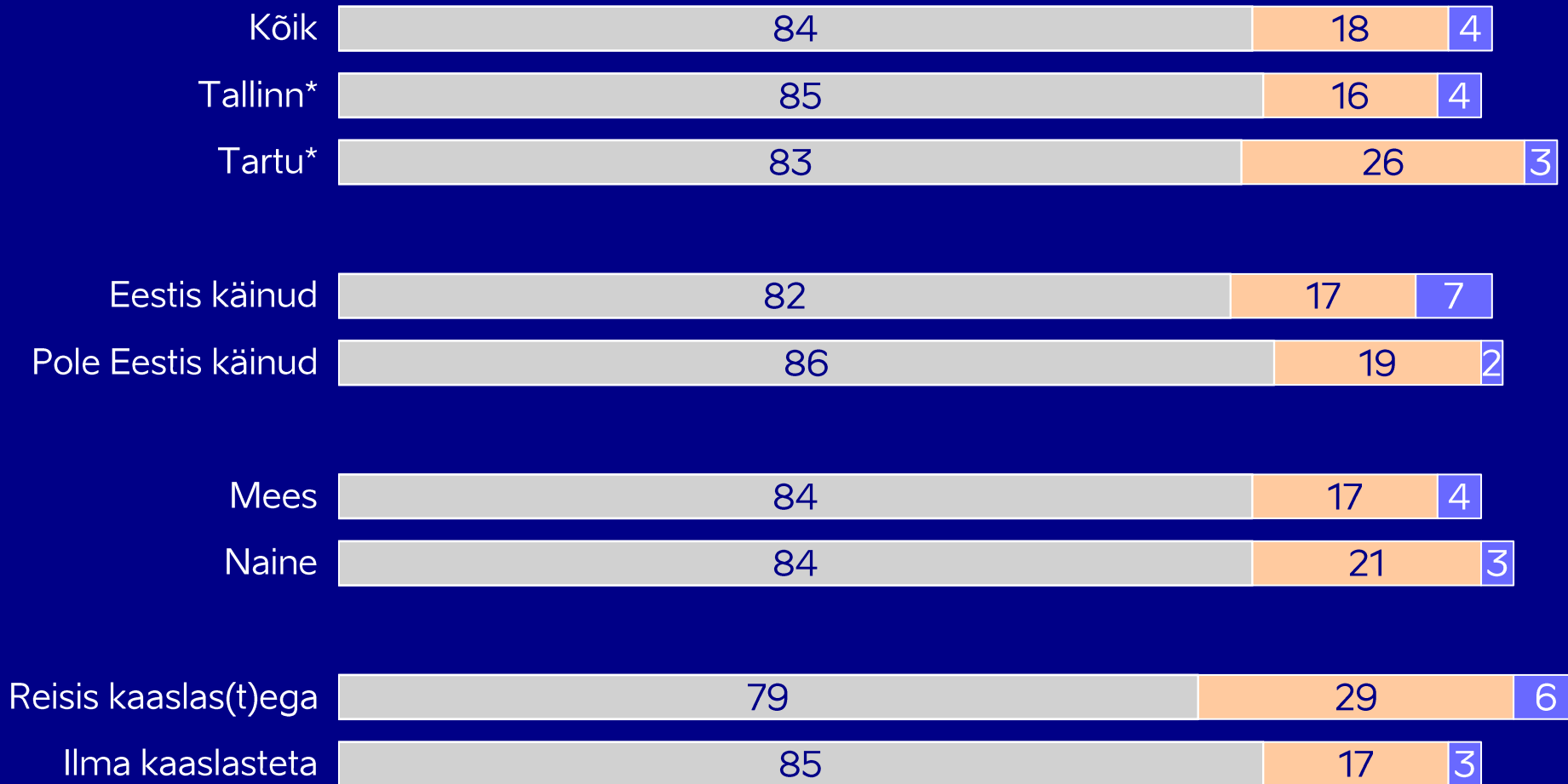
Tallinnas toimunud konverentsidel osalejatest 88% ei ööbinud Eestis väljaspool konverentsilinna, 4% veetis väljaspool Tallinna ühe öö, 2% veetis 2 ööd ja 5% rohkem öid.

Tartus toimunud konverentsidel osalejatest ligi pool ööbis Eestis väljaspool konverentsilinna, seejuures 18% veetis väljaspool Tartut ühe öö, 11% veetis 2 ööd ja 22% veetis rohkem öid.

* Tallinn / Tartu näitab konverentsi toimumiskohta

Ööbimiskohad Eestis kogu reisi jooksul (% vastanutest)

■ Majutusasutus (hotell jmt) ■ Üürikorter (Airbnb jne) ■ Muu (tuttavate juures, enda korteris jne)

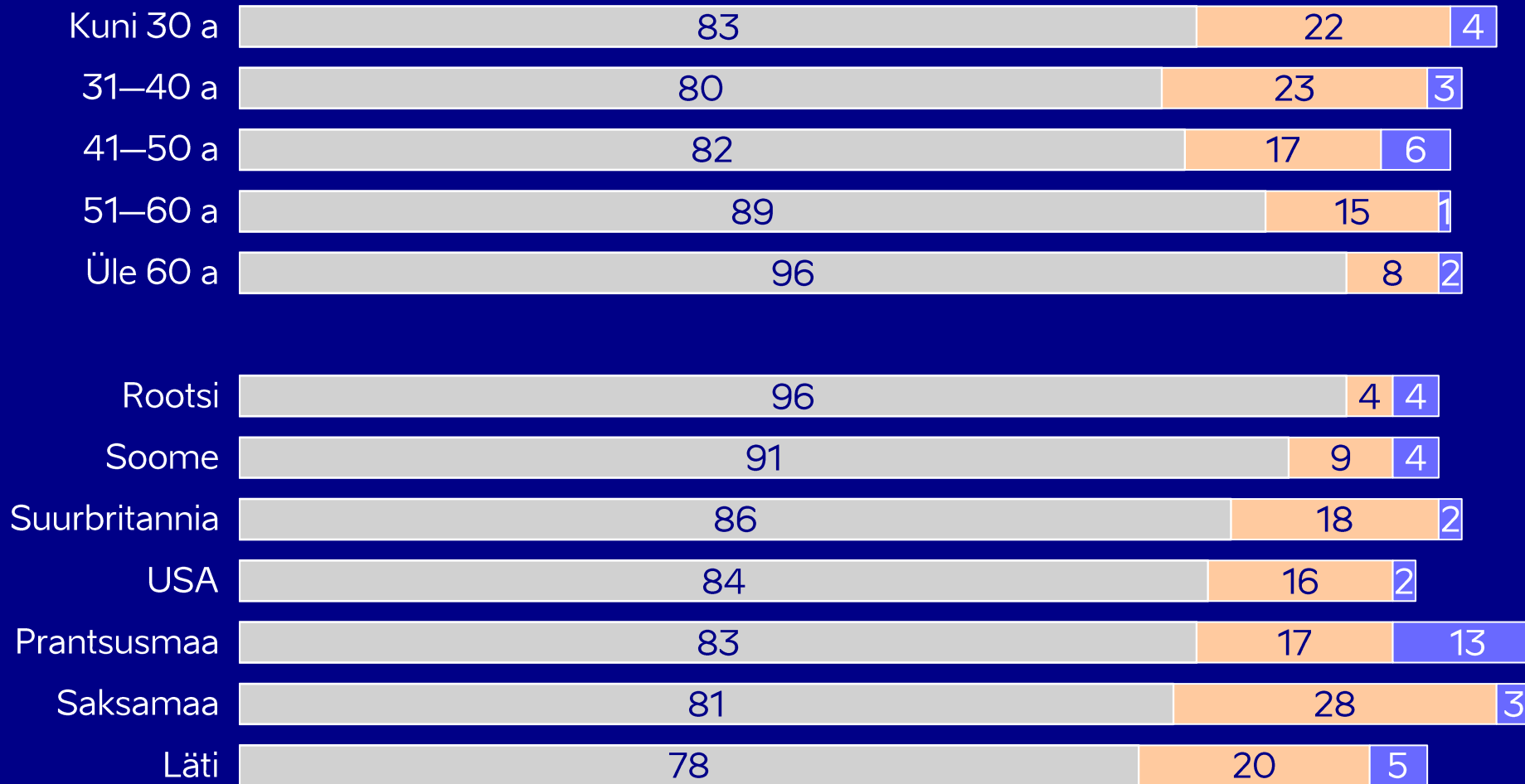
- 84% vastanutest ööbis Eestis majutusasutuses (hotellis jmt), 18% üürikorteris ja 4% mujal.
- Majutusasutuses ööbijad viibisid Eestis lühemalt (keskmiselt 5,5 ööd). Muid majutuskohi kasutasid pigem pikemalt viibijad: üürikorteris ööbijad viibisid Eestis keskmiselt 7,8 ööd ja muu majutuse kasutajad 8,1 ööd.
- Koos kaaslas(t)ega reisinud viibisid Eestis pikemalt ja ühtlasi kasutasid ka rohkem üürikortereid ja muud majutust kui ilma kaaslasteta reisinud.

Osa vastajaid kasutas reisi jooksul mitut erinevat liiki majutuskohi, seetõttu ületab summa 100%.

* Linn (Tallinn / Tartu) näitab linna, kus toimus konverents. Nimetatud ööbimiskohas võis vastaja ööbida ka mujal Eestis.

Ööbimiskohad Eestis kogu reisi jooksul (% vastanutest)

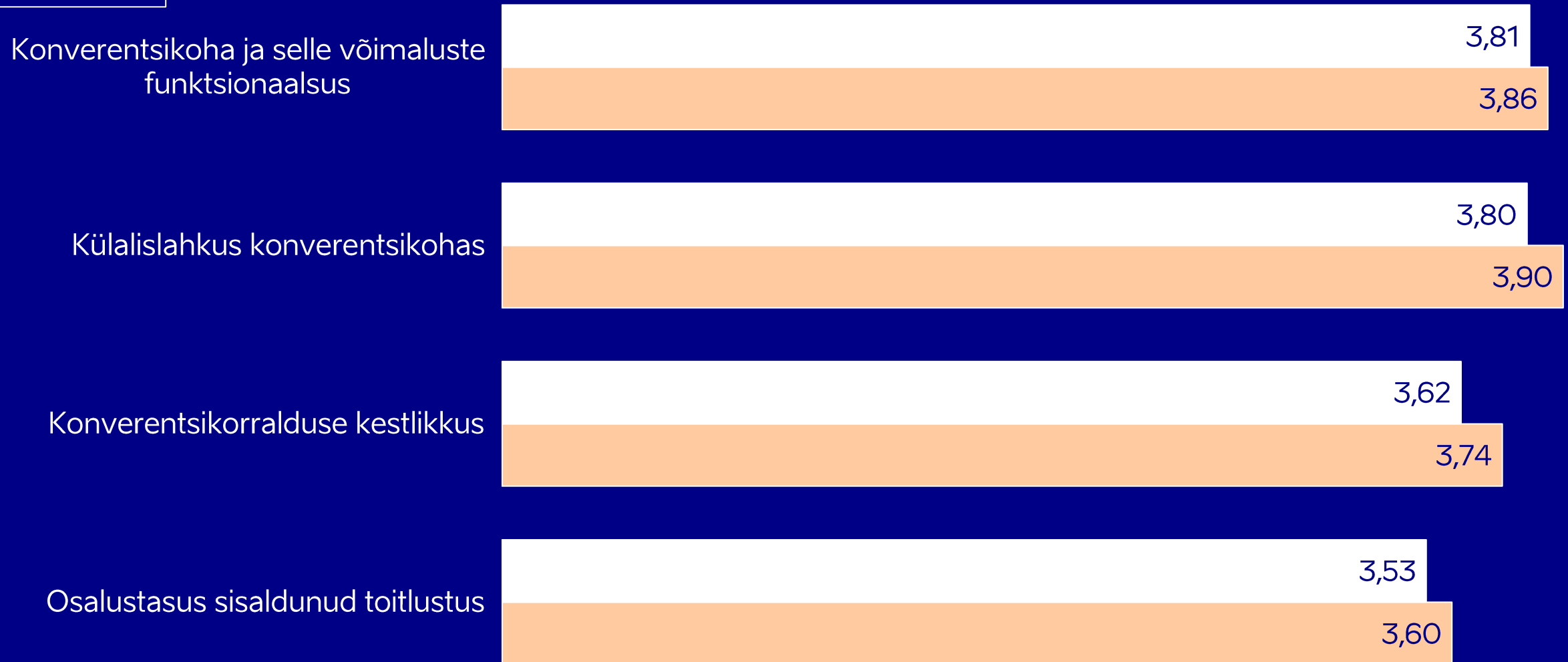
■ Majutusasutus (hotell jmt) ■ Üürikorter (Airbnb jne) ■ Muu (tuttavate juures, enda korteris jne)

- Majutuskoha kasutamine sõltub nii külastaja enda eelistusest (nt mida vanem vanusegrupp, seda rohkem nad eelistasid majutusettevõtet ja seda vähem üürikorterit) kui ka konverentsikorraldaja pakutud võimalustest. Nt mõne konverentsi osalejatest ööbis majutusettevõttes 100%, mõne puhul vaid 2/3.

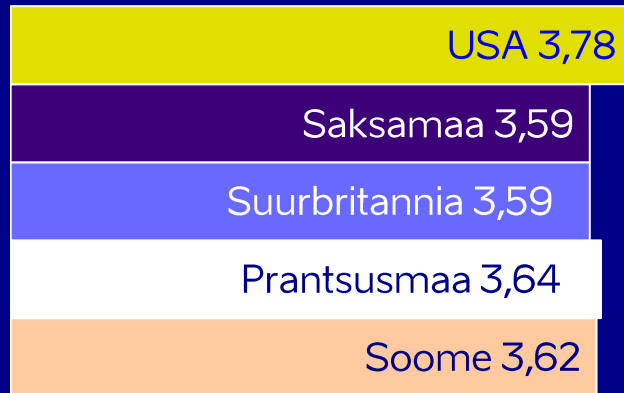
Osa vastajaid kasutas reisi jooksul mitut erinevat liiki majutusk kohta, seetõttu ületab summa 100%.

Kui rahul olete konverentsi korraldusega? (skaalal 1-4, kus 4 = väga rahul ja 1 = ei ole üldse rahul)

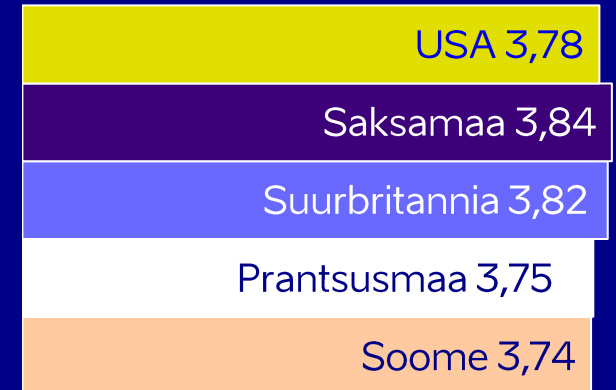

Kui rahul olete konverentsi korraldusega? (skaalal 1-4, kus 4 = väga rahul ja 1 = ei ole üldse rahul)

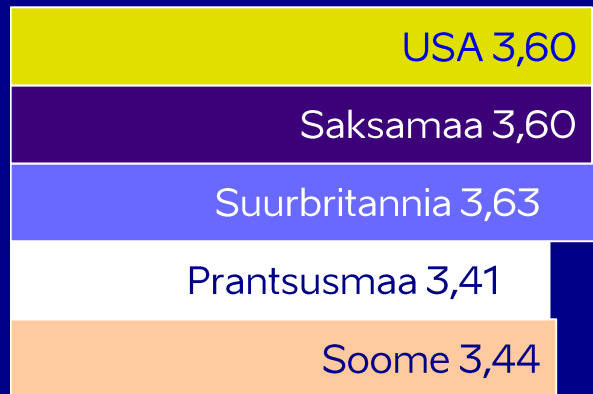
Konverentsikorralduse
kestlikkus

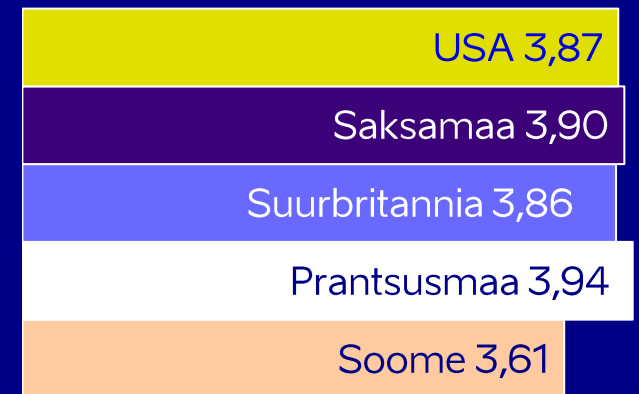
Konverentsikoha ja selle
võimaluste funktsionaalsus

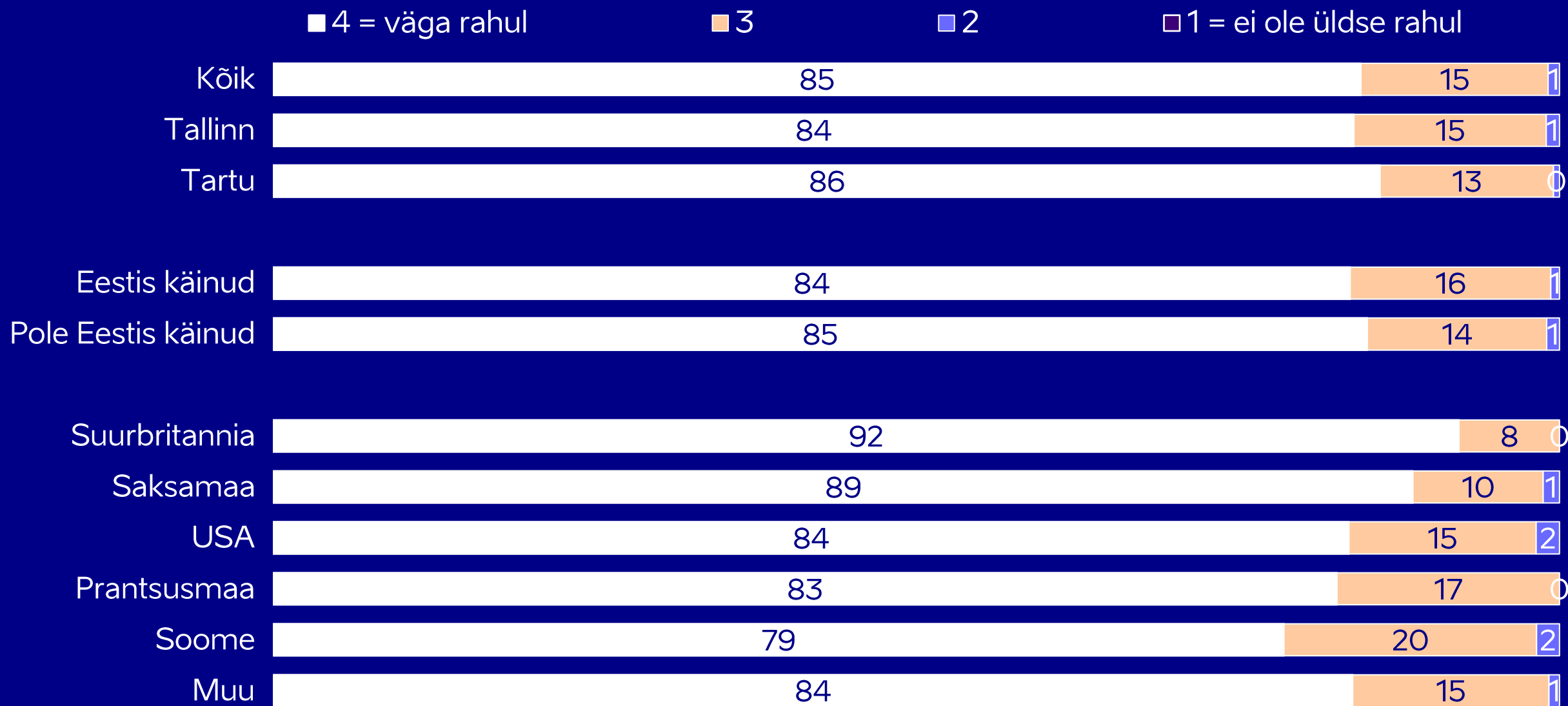
Osalustasus sisaldunud
toitlustus

Külalislahkus
konverentsikohas

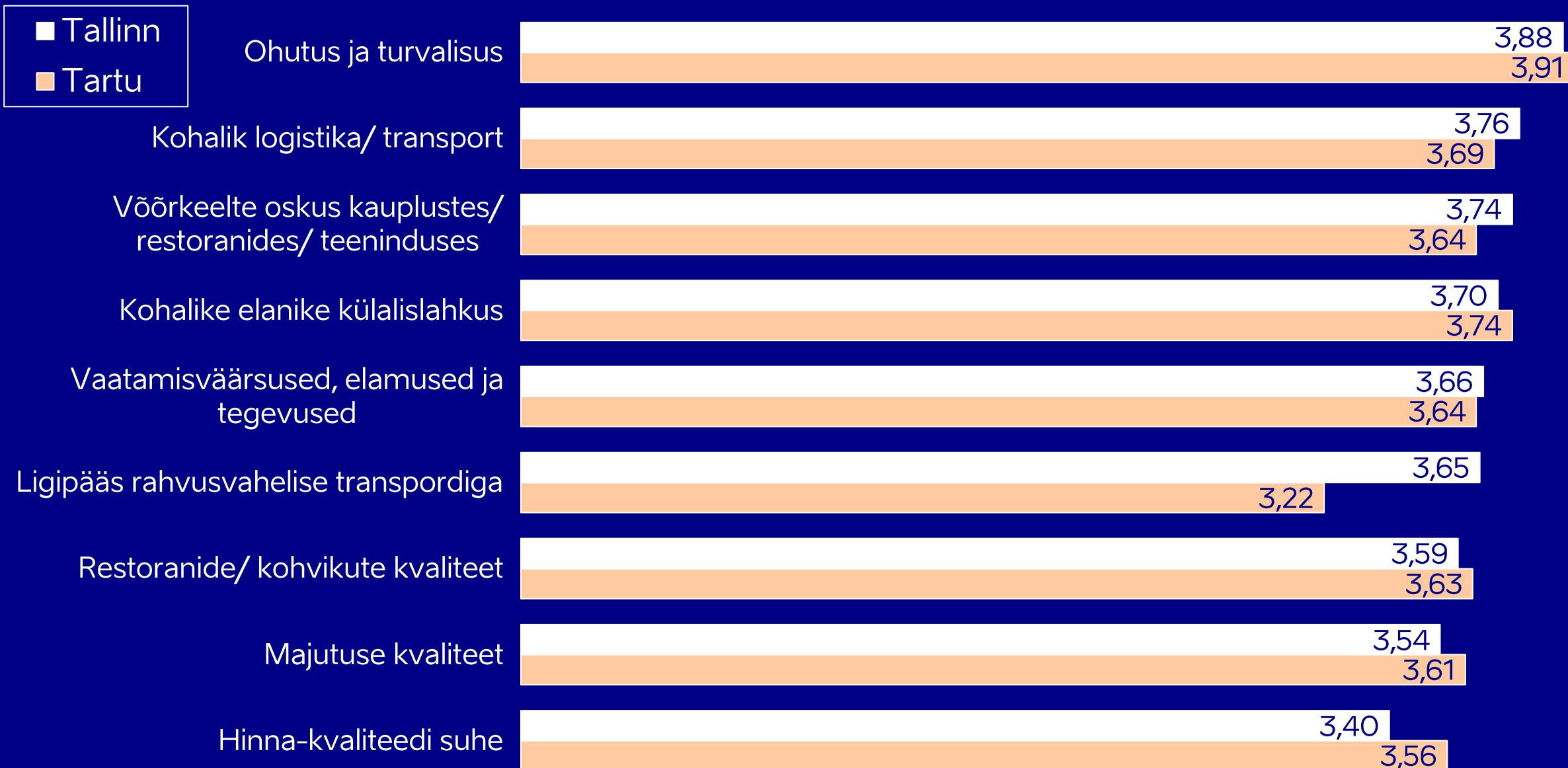

Kui rahule jäite üldiselt oma kogemusega konverentsilinnas? (%)

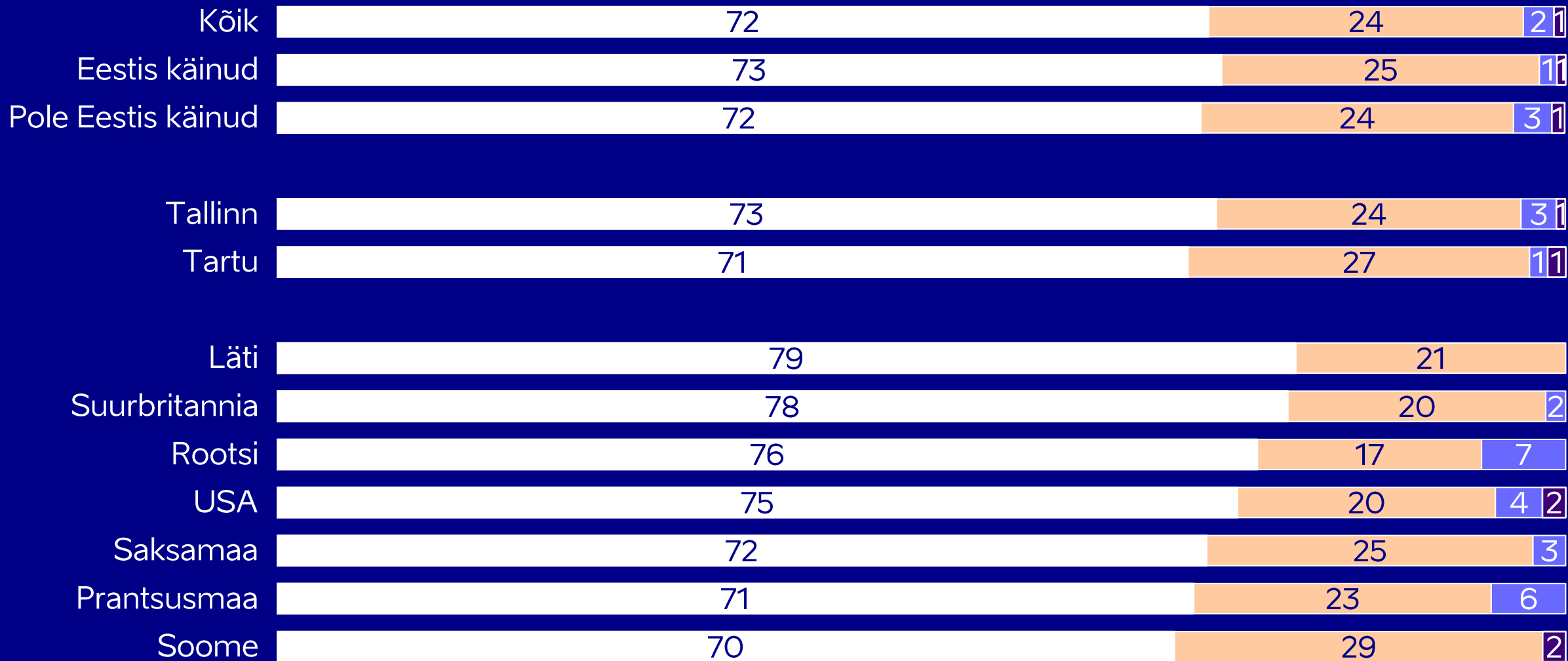
Vastusevarianti 1 (ei ole üldse rahul) ei valinud keegi.

Hinnake konverentsilinna skaalal 1-4, kus 4= väga rahul ja 1= ei ole üldse rahul (keskmised)

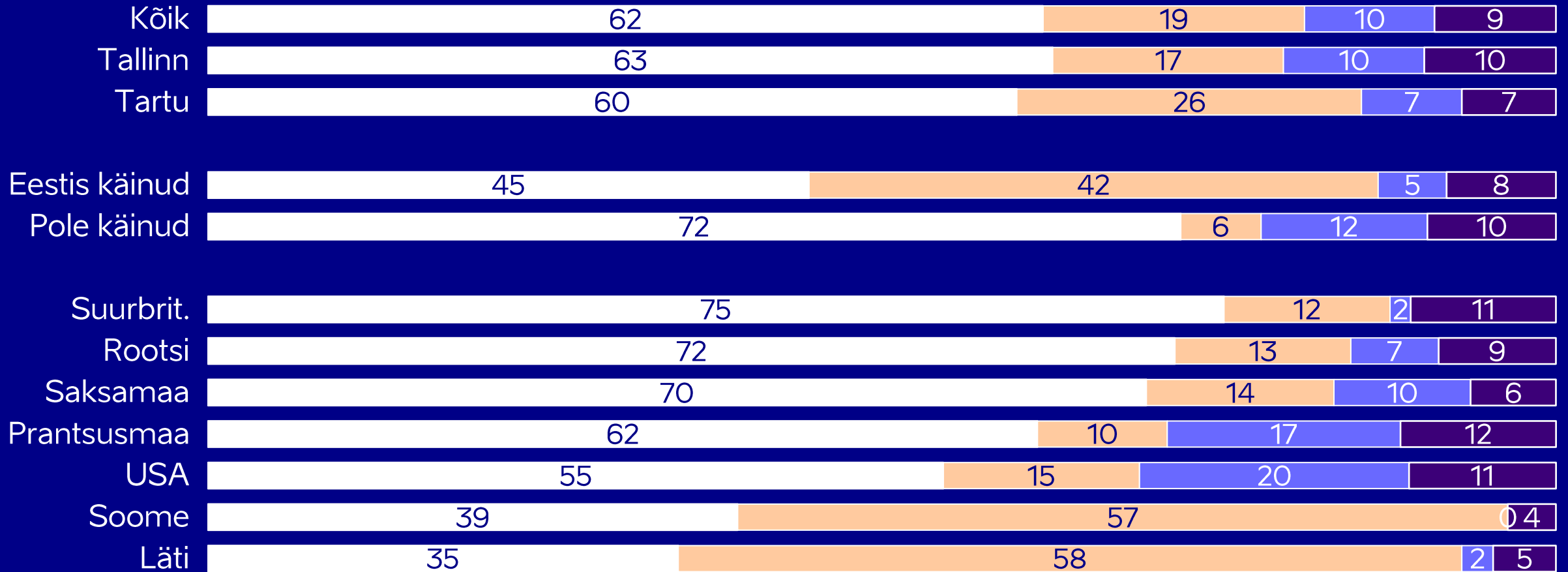
Kui tõenäoliselt soovitaksite Eestit konverentsisihthkohana? (%)

■ Väga tõenäoliselt
 ■ Üsna tõenäoliselt
 ■ Mitte eriti tõenäoliselt
 ■ Üldse mitte tõenäoliselt

Kas kaaluksite selle konverentsi tulemusena Eestit tulevikus oma puhkusekohana? (%)

- Kaaluksin Eestit tulevikus oma puhkusekohana selle konverentsi tulemusena
- Kavatsen Eestisse puhkama sõita, kuid see konverents minu kavatsust ei mõjuta
- Tõenäoliselt ma Eestisse uuesti ei reisi
- Ei tea

Vastajate täiendavad kommentaarid (1)

24% vastajatest kasutas võimalust lisada oma sõnadega mõni kommentaar. Valdav osa vastustest olid väga positiivsed ja paljud kirjutasid, et soovivad Eestisse tagasi tulla. Kõige rohkem öeldi, et kõik oli hästi korraldatud, vastuvõtt oli sõbralik ja konverentsilinn oli väga ilus. Kiideti ka seda, et konverentsilinn on puhas ja turvaline, linnas on lihtne ringi liikuda ja linn pole ülerahvastatud.

Negatiivseid kommentaare oli väga vähe. Kõige rohkem mainiti seda, et Tartusse reisimine oli keeruline ja aeganõudev. Lisaks oli üksikuid negatiivseid kommentaare taksojuhtide kohta ja üldisemalt teenindajate ebasõbralikkuse kohta. Mõned vastajad mainisid, et hinnatase oli oodatust kallim ja igal pool ei oska teenindajad inglise keelt.

Näiteid vastustest:

- Palju on parandada organiseerimises, suhtlemises, külalislahkuses ja inimeste sõbralikkuses. Eestis on kõik enamasti viimasel minutil ja see on liiga hilja.
- Probleemiks on rahvusvaheliste otselendude puudumine Tartusse.
- On vaja paremaid juhiseid, kuidas saada lennujaamast raudteejaama (Ülemistele) ja vastupidi.
- Bolti teenused on kiired ja kulutõhusad, kuid soovitan väga autojuhtidele klienditeeninduskoolitust, nad ei ütle isegi "tere" ja räägivad sõidu ajal kliendiga null sõna. Neil oleks hea võimalus mõnda sihtkohta soovitada ja näidata küllastajatele kohalikku külalislahkust.
- Olime üllatunud, kui avastasime, et mõne poe töötajad pöörasid meile kui klientidele väga vähe tähelepanu ja tundusid üsna pahurad (ka üksteisega). Sellest hoolimata enamik olid äärmiselt meeldivad. See oli üsna veider.

Vastajate täiendavad kommentaarid (2)

- See oli minu esimene konverents doktorandina (kui jätta kõrvale kaks veebikonverentsi), ma ei teadnud tegelikult, mida oodata. Aga üldiselt oli see igati tore kogemus — vinge koht, hästi organiseeritud, huvitav programm ja teemad, toredad inimesed, hea toit, suurejooneline lennusaadama õhtusöök. Kõik oli täiuslik.
- Polnud palju teha, linn tundus tühi. Konverentsil rääkisid kõik inglise keelt, aga taksojuht ja teised ei rääkinud inglise keelt. (*Tartus osalenu kommentaar*)
- Konverentsi korraldus oli üks parimaid, mida ma kunagi kogenud olen. Tore oli, et igas loengusaalis olid kohalikud töötajad, kes hoolitsesid kõigi tehniliste probleemide eest. Lisaprogramm (tervitusvastuvõtt ja konverentsi õhtusöök) oli tõesti erakordne. Konverentsi korraldus jättis meile väga hea mulje ning nautisime Eestis ja Balti riikides viibimist väga.
- Riik on ilus ja inimesed on abivalmid. Ilm oli konverentsi ajal mõnus. Aga kui söögikordade ajal oleks pakutud taimetoitu, oleks see kindlasti kogemust parandanud. Seega on ainus soovitus hoolitseda ka taimetoitlastest sõprade eest. Üldiselt oli Eestis viibimine suurepärane kogemus, soovin tulevikus kindlasti uuesti külastada.
- Kongress oli silmapaistev ja erakordselt hästi korraldatud; vastuvõttev komitee tegi fantastilist tööd igas aspektis. Mulle väga meeldis, kuidas korraldajad kõik läbi mõtlesid ja jätkusuutlikkusest hoolisid. Lihtsa näitena: pastaka asemel andsid nad meile koos konverentsi materjalidega PLIIATSI, mis oli juba tore, aga lisaks pandi infolauda pliiatsiteritaja... teritaja! See näitas, et nad pöörasid tähelepanu igale VÄIKESELE detailile. Vanalinnas on maagiline atmosfäär. Ma armastan seda nii väga. Tallinnast ja Eestist oli raske lahkuda.
- Konverentsi korraldajad pöörasid tähelepanu igale viimsele detailile ning andsid ohtralt infot nii programmi kui ka Eesti kohta laiemalt. Sõbralikud inimesed, vapustav maastik ja Eesti külalislahkus jäävad mulle meelde.

Vastajate täiendavad kommentaarid (3)

- Konverents oli hästi korraldatud ja inspireeriv. Ma armastan Tallinna, seda, kuidas seda hoitakse. Eesti on suurepärane riik!
- Konverents oli väga hästi korraldatud ja oli rõõm osaleda. Tartu oli imeline.
- Konverents oli suurepäraselt korraldatud. See oli minu kolmas reis Eestisse. Varasemad reisid olid Tartusse konverentsile ja Tallinna Ülikooli. Tunnen end seal väga koduselt ja inimesed on väga sõbralikud. Kaunis loodus ja elu on rahulikus tempos.
- Kompaktses linnas on lihtne ringi liikuda, loodus ja linnad on ilusad ja väga imelised ning juunikuu pikad päevad tähendasid seda, et sain pärast konverentsi lõõgastuda ning kaasdelegaatidega sööke, jooke ja arutelusid nautida, ilma et peaksin pimedas liikumise pärast kartma. Oli turvaline ja me ei näinud üldse kodutuid. (*Tallinnas osalenu*)
- Tartu/ Tallinn on Kesk-/Lääne-Euroopa otselendudega veidi raskesti ligipääsetavad, mis teeb sellest vähem ideaalse konverentsisihtkoha.
- Tallinn oli suurepärane. Uuesti külastamine on ebatõenäoline, kuna see on lihtsalt minu kodust kaugel.
- Tallinn Music Week on ainulaadne üritus, väga hästi korraldatud ja kureeritud. Mul oli hea meel, et mind kutsuti festivalile mängima ja liitusin Tallinn Music Week PROga. See oli minu esimene kord Tallinnas ja mul oli tore. Väga hubane ja kena linn. Suurepärane muusika, kunst ja kultuur, hea toit, head inimesed. Konverents avas mulle Eestimaa ukSED ja ma tulen kindlasti tagasi.
- Tallinn on hea suvepuhkuse sihtkoht. Nautisin linna ligipääsetavust ja sõbralikke inimesi ja kultuuri. Linnas liikumine kohaliku transpordiga oli uskumatult lihtne. Küllastaks kindlasti uuesti.

Vastajate täiendavad kommentaarid (4)

- Tartu oli imeline linn, mida külastada. Linnaosades on võlu ja iseloom, mida linn peaks Tartut turismisihtkohana arendades hoolikalt säilitama, st eelistatud on linnaosad, kus elatakse ja kus tööl käiakse, mitte need, kus on ülekaalus majutus ja turismiteenused. Eelkõige on linna iseloomule omased puitmajad, aiad ja rohealad. Aardla järv ja seda ümbritsevad märgalad on rahvusvaheliselt tunnustatud olulise linnuvaatluspiirkonnana. Tartu linn peaks sellest kasu saama, säilitades ja parandades sealset kaitset, ligipääsetavust, infrastruktuuri ja rajatisi. Konverentsi koht oli üldiselt rahuldav; mulle meeldis eriti võimalus minna lõunat sööma ja pausidele ümbritsevasse parki. Kätekuivatid tualett-ruumides olid ebaefektiivsed, oleks eelistanud paberrätikut. Muuseumi (ERMi) näitused olid huvitavad ja sellisel eklektilisel väljapanekul pole viga. Arvestades aga seda, et rahvusvahelisi külalisi oli palju, oleks olnud teretulnud info ka rohkemates keeltes. Samuti oleks võinud mõnda materjali paremini paigutada laiemasse (välismaalastele arusaadavamasse) konteksti. Üldiselt nautisin oma Tartu külastust väga ja igatsen millalgi sinna uuesti reisida. See on väga lõõgastav linn, kus ma tundsin end alati turvaliselt, inimesed on sõbralikud ja abivalmid. Aitäh!
- Tallinn on ilus linn, aga me (mu elukaaslane ja mina) tundsume sageli, et meil on piiratud toiduvalik, kui me ei tahtnud restoranis (mis oli üsna kallis) einestada. Enamikus Euroopa linnades leiate hõlpsalt mõne soodsama hinnaga bistroo või kohviku, kus saate korralikult einestada (nii oli näiteks Helsingis). Samuti tundsume, et traditsioonilist eesti kööki restoranides väga ei propageerita. Tallinna külastava välismaalase soovisin proovida võimalikult palju eesti roogasid, kuid enamikus Tallinna restoranides pakutakse rahvusvahelisi või Euroopa toite. Teisest küljest leidsime, et taksod on meie kodumaaga võrreldes palju odavamad ning hindasime väga liikluse vähesust ja puhast õhku. Kindlasti külastame Tallinna uuesti ja loodetavasti on meil tulevikus rohkem toiduvalikuid.

Vastajate täiendavad kommentaarid (5)

- Tallinn on suurepärane. Tipprestoranid pakuvad head hinna-kvaliteedi suhet.
- Restoranid ja kohvikud olid pakutava tootega võrreldes kallid.
- Tallinnas on hinnad hüppeliselt tõusnud. Varem oli seal hea hinna ja kvaliteedi suhe, kuid see pole enam nii. *(vastaja Soomest)*
- See oli väga suurepärane! Olen Eestit juba paljudele sõpradele soovitanud, kuid tõenäoliselt ise tagasi ei tule, kuna see on mulle väga kaugel ja ma ei reisi sageli samasse kohta rohkem kui ühe korra.
- See oli suurepärane konverents ja linnakogemus. Kenad kultuuriobjektid ja sõbralik kohalik külalislahkus koos kaasaegse infrastruktuuri ja uuenduslike ruumidega loovuse inspireerimiseks!
- Rohkem ma Eestit ei külastaks, kuna see on kaugel ja lennata on kallid ning kuna nägin seda, mida enamasti näha tahtsin. Mitte sellepärast, et Eesti poleks tore, ma tõesti nautisin.
- Tahaksin hea meelega uuesti Eestisse reisida, aga erareisile ma lennukiga ei sõida (kestlikkus!), mis teeb Eesti mulle liiga kaueks. *(vastaja Šveitsist)*
- Olen Eestis korduvalt käinud ja hindan iga külastust - ilus, roheline, puhas, ei ole palju rahvast, inimesed on väga toredad ja mitte liiga pealetükkivad, toit on suurepärane, loodus on suurepärane, kõik räägivad inglise keelt, nii et tulen kindlasti tagasi! *(vastaja Norrast)*
- Ma ei teadnud enne seda konverentsi Eestist midagi. Sain teada, et Eestis on hea toit, hea ühistransport, kvaliteetsed muuseumid ja suveilm on ilusam, kui ma arvasin. Tallinn on kallim, kui ma eeldasin. Konverentsi osas, mulle ei meeldi konverentside kulude kasv viimastel aastatel. Muidu oli toitlustus hea, ruumid üldiselt head, üldiselt hästi korraldatud.

Vastajate täiendavad kommentaarid (6)

- Eesti avaldab mulle väga muljet, kuid selleks, et seda puhkusekohaks pidada, oleks vaja lihtsamaid lennuühendusi: Lissabonist Tartusse jõudmiseks pidin sõitma kolme lennuga ja lõpuks bussiga.
- Linn oli väga puhas, turvaline ja vaikne. (*Tallinnas osalenu kommentaar*)
- Linnad pakuvad meeldivat kogemust, kuna neis on suhteliselt lihtne liigelda ja need ei ole ülerahvastatud.
- Tallinn on väga ilus linn, väga ajalooline, hästi kuvatud teabega, puhas ja hästi korraldatud. Ma armastan seda. Ja ma olin rohkem kui rahul oma hotelli ja konverentsikorralduse, toitlustuse ja üldise külalislahkusega. Ainus miinus on see, et linn on kallis.
- Kuna mul on toitumispiirangud, laktoositalumatus, oli mul hea meel tõdeda, et konverentsilõuna, hotellihommikusöök (Hestia Barons) ja restoranid rahuldasiid minu vajadusi suurepäraselt. See oli esimene kord (ja ma olen konverentsidel käinud 30 aastat), kui ma tundsin, et konverentsi lõunasöök oli mulle täiesti ohutu. Mulle meeldis vanalinn ja pikad päevad (nii toredad suvel; talvest ei tea) ja kõik (konverentsid, linn, poed, restoranid) oli jalutuskäigu kaugusel. Kena konverentsipaik (atrium).
- Olen Tartu reisiga rahul, välja arvatud see, et lirimaalt Corkist oli raske kohale saada. Ka toit oli oodatust palju kallim. Muidu suurepärane külustus ja konverentsikorraldajad hoolitsesid meie eest väga hästi.
- Absoluutselt võluv linn, hämmastav ajalugu, toredad inimesed. Loodus on hingemattev.
- Tipptasemel korraldus. Suurepärane linn, mis võiks olla rohkem tuntud. Märkimisväärne puhtus ja turvatunne, mis on Prantsusmaal tundmatu. Tulen oma perega tagasi, kindel see! Soovitan Tallinna ka konverentside korraldamiseks.